

Міністерство освіти і науки України

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Інноваційні технології мовної підготовки студентів ЗВО

**Матеріали VII Всеукраїнського
науково-практичного вебінару з міжнародною участю**

24 березня 2021 року

Житомир – 2021

УДК 378.147:81'243:004.9

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Житомирського державного університету імені Івана Франка від «30» квітня 2021 року, протокол № 5

Рецензенти:

Могельницька Л.Ф. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики Державного університету «Житомирська політехніка»

Хант Г.О. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов Поліського національного університету

Шигонська Н.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сестринської справи, завідувач навчально-методичною лабораторією Житомирського медичного інституту

Відповідальний за випуск та комп'ютерну верстку – Денічєва О.

кандидат педагогічних наук, доцент (б.в.з.) кафедри іноземних мов і новітніх технологій навчання Навчально-наукового інституту іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка

Інноваційні технології мовної підготовки студентів ЗВО: збірник матеріалів VII Всеукраїнського науково-практичного вебінару з міжнародною участю (24 березня 2021 р.) / за заг. ред. Т.В. Литнєвої. – Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2021. – 97 с.

Матеріали зверстано з електронних носіїв, наданих авторами публікацій.

Відповідальність за зміст статей і матеріалів, допущені помилки та неточності несуть автори публікацій.

Офіційний сайт конференції: <http://eprints.zu.edu.ua/>

E-mail: webinozem2021@gmail.com

©

УДК 378.147:81'243:004.9

©: *Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2021*

ЗМІСТ

Любанец І.І., Копытич І.Г.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА АУДИОДЕСКРИПЦИИ В ПРОЦЕССЕ
ФОРМИРОВАНИЯ НАВЫКА МОНОЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ.....5

Мисечко О.Є.

МОЖЛИВОСТІ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У ЗАПОБІГАННІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ
УПЕРЕДЖЕНОСТІ В МІЖКУЛЬТУРНОМУ СПІЛКУВАННІ.....9

Гуляк О. Б.

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ НОВІТНІХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО ТУРИСТИЧНОГО ПРОФІЛЮ.....14

Nesterenko I.V.

APPLICATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF
LANGUAGE PREPARATION.....17

Бернацька О.В.

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ВСТУПНИКІВ В МАГІСТРАТУРУ.....19

Бойко Я.А.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ
ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....22

Литньова Т.В.

ДИСКУСІЯ ЯК РІЗНОВИД ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....26

Холод І.В.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....29

Halai O.

WRITING AND LANGUAGE SOCIALIZATION ACROSS CULTURES.....32

Коваленко О.В.

СЛОВА КЛАСНОГО ВЖИТКУ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....34

Levchuk O.

ADVANCED VOCABULARY TEACHING: THE PROBLEM OF
HOMONYMS.....37

Радкевич В.В.

ДОСЛІДЖЕННЯ ДІАЛОГУ В СУЧАСНИХ
ЛІНГВІСТИЧНИХ СТУДІЯХ.....39

Білошицька Т.Ю.

ДЕБАТИ ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО.....42

Прокоф'єв Г.Л.

КОМУНІКАТИВНЕ ЗНАЧЕННЯ ЗАПЕРЕЧНИХ ВИСЛОВЛЕНЬ
В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....47

Загребнюк Ю.В.

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СИСТЕМІ ОСВІТИ ЗВО.....51

Денічева О.

ВИКОРИСТАННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ
У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....54

Кухарьонюк С.С.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ГРУПОВОГО НАВЧАННЯ.....57

<i>Liushnivska L.M.</i>	
TEACHING PRONUNCIATION: A TEXTBOOK REVIEW.....	62
<i>Опришко А.Ю.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЙОГО ПЕРЕВАГИ.....	65
<i>Shvets H.V.</i>	
USING TEXTS OF FICTION IN THE PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE FORMATION WHILE TRAINING STUDENTS OF THE NON-PHILOLOGICAL SPECIALTIES.....	68
<i>Perunchak T.I.</i>	
BESONDERHEITEN DES SCHWEIZERISCHEN BILDUNGSMODELLS DER FACHLEUTEVORBEREITUNG FÜR DIE BRANCHE TOURISMUS UND GASTGEWERBE.....	70
<i>Svyrydiuk O.V.</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ДОДАТКУ MYENGLISHLAB НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (АНГЛІЙСЬКА) У ЗВО.....	73
<i>Лук'янчук С.Ф.</i>	
ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ЗВО ВМІНЬ ЧИТАННЯ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ДО СКЛАДАННЯ ЄВІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	77
<i>Яловенко О.В.</i>	
СТРАТЕГІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ: ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА.....	80
<i>Postolenko I.S.</i>	
CHALLENGES OF BLENDED LEARNING IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING.....	83
<i>Коломієць О.С.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ.....	85
<i>Chornomord Ye.Ye.</i>	
THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE LANGUAGE TRAINING OF STUDENTS.....	88
<i>Біленька Ю.О.</i>	
НОМЕВАТЧІНГ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	91
<i>Дітківська В.М., Хмелівська С.І.</i>	
СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА НАВЧАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ФЛЕШ-КАРТОК.....	93

*И. И. Любанец, старший преподаватель
И. Г. Копытич, старший преподаватель,
Барановичский государственный университет,
Беларусь*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕТОДА АУДИОДЕСКРИПЦИИ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ НАВЫКА МОНОЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ

Техника аудиоописания (аудиодескрипции) видеоконтента служит для словесного описания, происходящего на экране. Ее использование для изучения иностранного языка обеспечивает дополнительный канал восприятия иностранной речи на слух, подкрепленный изображением, т. е. происходит визуализация иностранного языка. Такая аудиовизуальная комбинация облегчает процесс изучения иностранного языка и пополняет словарный запас обучающихся.

Метод аудиодескрипции, разработанный в 1970-х годах XX века для описания театральных действий для незрячих людей, успешно используется в таких областях, как кино, опера, балет, галереи, музеи, исторические и архитектурные туры, спортивные мероприятия, показы мод и т. д.. Аудиодескрипция – это устный комментарий, который добавляется к аудиовизуальному продукту (фильму, спектаклю...) или визуальному продукту (скульптуре, картине...) [1].

С лингвистической точки зрения аудиодескрипция – очень специфическое повествование: лаконичные, емкие и яркие, довольно простые по своей структуре предложения употребляются в настоящем времени. В стандартах по аудиодескрипции предлагаются определенные рекомендации по использованию глаголов и ограничению на использование прилагательных, наречий и местоимений. Вот почему язык аудиоописания не является естественным и спонтанным языком повседневного использования [1]. Таким образом, аудиодескрипция предлагает обучающимся уникальное

аудиовизуальное сочетание лексических единиц с наглядными изображениями и является многообещающим методом обучения иноязычной монологической речи.

Широко используемая в последнее время техника обучения иностранному языку *MovieTalk* основывается на использовании короткометражных фильмов в качестве визуальной поддержки для изучающих иностранный язык. Изначально техника *MovieTalk* использовалась в рамках программы *FocalSkills*, разработанной Э. Хастингс (1988 г.), которая учитывала новейшие исследования и разработки в области теории овладения иностранным языком, ставящие под сомнение эффективность изучения языка на основе традиционной модели обучения. В основе программного модуля «Аудирование» находится *MovieTalk*. Преподаватель показывает аутентичные фильмы, описывает сцены и действия актеров и, если необходимо, перефразирует их диалоги, чтобы помочь обучающимся понять происходящее на экране [4, 7].

Алгоритм работы с использованием техники *MovieTalk*:

1. Подбор короткометражного видео (рекламные ролики, короткометражные фильмы, музыкальные клипы и т. д.) или фрагмента художественного фильма продолжительностью не более пяти минут. Визуально интересное видео, с небольшим количеством диалогов можно найти в базе данных *MovieTalk* или в *MovieTalkPinterest* [5].

2. Предварительный просмотр фильма/фрагмента преподавателем, подготовка его к аудиоописанию и использованию на занятии.

3. Работа с фильмом/фрагментом на занятии [3].

Этапы подготовки фильма/фрагмента к использованию на занятии:

А. Разбить видео на короткие отрезки, не нарушая смысл происходящего.

Б. Сделать скриншоты каждой сцены, которую предстоит описать.

В. Выделить все важные с точки зрения понимания диалогов актеров неизвестные слова/фразы.

Г. Разработать комплекс упражнений на понимание аудиоописания.

Этапы работы с *MovieTalk* на занятии:

1. Воспроизвести видео с выключенным звуком при наличии диалогов. Наличие большого количества диалогов отвлекает обучающихся при просмотре видео и, фрагмент, насыщенный диалогами, сложно описывать.

2. Сделать первую паузу через 10-20 секунд во время которой обучающиеся описывают происходящее на экране. В качестве творческого задания им можно предложить спрогнозировать дальнейший ход событий.

3. Использовать ранее заготовленные скриншоты для описания.

4. Просмотр видефрагмента целиком, без пауз [3, 6].

Однако, при использовании аудиоописания следует не забывать о «двусмысленности» некоторых слов.

Например: изображение можно интерпретировать по-разному:

насекомое (*insect*)

Бабочка (*butterfly*) крылья (*wings*)

полет (*flight*)

Поэтому, если «бабочка» не является основным контекстным словом, то и не следует увлекаться ее подробным описанием.

Основным элементом аудиоописания является устный текст-описание, звучащий в интервалах между репликами действующих лиц [2].

Аудиоописание должно четко отвечать на пять основных вопросов, а не объяснять:

1. **где:** место, смена сцены/ ракурса;

2. **когда:** время суток;

3. **кто:** описание персонажа;

4. **что:** описание действия (трудные в отождествлении звуки, появляющиеся на экране различного рода надписи и т.д.);

5. **как:** развитие действия [2].

В заключение следует отметить, что процесс аудиодескрипции заключается в вербализации визуального содержания аудиовизуальных

продуктов, т. е. в предоставлении звукового описания, повествования или объяснения.

Однако аудиодескрипция выходит далеко за рамки простого процесса описания, так как она основывается на понимании связи между языком и мышлением и, таким образом, показывая разницу между увиденным и услышанным, она напрямую связана с нашим восприятием реальности.

Литература

1. Обиух П. А., Корнеев М. О. Тифлокомментирование фильмов [Электронный ресурс]. –Режим доступа: <https://specialviewportal.ru/uploads/po-tiflokommentirovaniyu.pdf>.– Дата доступа: 25. 02. 2021.

2.Тифлокомментирование и тифлокомментарий [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://docs.cntd.ru/document/1200157660>.– Дата доступа: 26.02.2021.

3. Alvarado E. Movie Talk 101 In The Spanish Classroom: A Beginner’s Guide [Electronic resource]. – URL: <https://spanishmama.com/movie-talk-in-spanish-class/>. – Date of access: 10.03.2021.

4. Focal Skills [Electronic resource]. – URL:[https:// en. wikipedia. org/ wiki/ Focal_Skills](https://en.wikipedia.org/wiki/Focal_Skills).– Date of access: 06.03.2021

5. Internet Movie Database [Electronic resource]. – URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Internet_Movie_Database. – Date of access: 04.03.2021.

6. Introduction to MovieTalk [Electronic resource]. – URL: <http://teachingcomprehensibly.com/movietalk/>. – Date of access: 26.02.2021.

7. The Focal Skills Approach [Electronic resource]. – URL: <https://skyteach.ru/2019/08/19/the-focal-skills-approach/>. – Date of access: 10.02.2021.

О.Є.Мисечко
доктор педагогічних наук, професор,
Львівський інститут економіки і туризму

МОЖЛИВОСТІ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У ЗАПОБІГАННІ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ УПЕРЕДЖЕНОСТІ В МІЖКУЛЬТУРНОМУ СПІЛКУВАННІ

Існування сучасного світу в умовах міжкультурного спілкування неминуче супроводжується порівнянням різних культур, зіткненням чи навіть конкуренцією різних соціокультурних орієнтирів і світоглядних цінностей. Певна емоційна напруженість, яка виникає при цьому, часто супроводжується спрощенням узагальненого сприйняття, класифікації й оцінки соціальних об'єктів (груп, подій, поведінкових моделей тощо), притаманних іншій культурі, та сприяє появі соціокультурних стереотипів.

Соціокультурний стереотип – це узагальнюючі, спрощені, емоційно забарвлені, стійкі оціночні судження про особливості матеріальної і нематеріальної культури (побут, традиції, мислення, поведінку, переконання, цінності тощо) певної соціальної групи, які спираються не стільки на переконливі факти і статистичні дані, скільки на суб'єктивні уявлення про цю групу і поширюються на всіх її представників. Соціокультурні стереотипи можуть стосуватися різноманітних соціальних груп з різними об'єднуючими чинниками: расою, віком, етнічною, гендерною, політичною чи релігійною приналежністю, професією, уподобаннями, інтересами, стилем життя, поведінковими моделями тощо.

Стереотипи формуються в результаті сприйняття та категоризації людей на основі приписування їм певних спільних рис, характеристик або суджень на підставі їх приналежності до певної соціальної групи. Вони узагальнюють групу людей на основі суб'єктивних особистих чи отриманих від когось іншого вражень про лише кількох осіб, котрі належать до цієї групи. Люди звертаються до таких узагальнюючих суджень, коли вони опиняються у незнайомій ситуації в новому культурному оточенні і, не маючи глибоких знань про нього, роблять

поверхневі висновки, або коли їм видається простішим, швидшим і дотепнішим описати свої уявлення про інші культурні прояви стисло і схематично, не заглиблюючись у детальний аналіз.

Соціокультурним стереотипам притаманне маркування певної якості як позитивної чи негативної. Тому може здатися, що суспільно небезпечними є лише негативні стереотипи, які демонструють певну рису соціальної групи як огидну, небажану чи навіть небезпечну. А позитивні стереотипи мають право на існування, бо оцінюють якусь рису з позитивного боку, як привабливу чи варту наслідування. Проте навіть стереотипи з позитивною конотацією можуть чинити негативний вплив на індивіда, змушуючи його відповідати завищеним очікуванням і викликаючи в нього психологічний дискомфорт. Слушним у цьому стосунку видається міркування, що «хоча стереотипи можуть бути як позитивними, так і негативними, в повсякденному використанні вони найчастіше розуміються як нераціонально засновані негативні ставлення до певних соціальних груп та їх членів» [1, с. 32].

Термін «стереотип» з першого моменту своєї сучасної ужиткової історії пов'язувався з браком достовірної інформації, обмеженістю суджень людини про інших власними уявленнями, тенденційністю й детермінованістю поглядів людини інтересами і досвідом тієї групи, до якої вона належить. Американський письменник, репортер і політичний коментатор У. Ліппманн, який у 1922 р. увів цей термін у публічний обіг, акцентував неспроможність людини конструювати об'єктивний образ реального середовища, особливо за відсутності безпосереднього знайомства з ним, і підкреслював такі аспекти стереотипізування, які сприймаються швидше негативно, ніж позитивно [4]:

1) стереотипи набуваються не стільки через особистий досвід спілкування з групою, якої вони стосуються, скільки за посередництва навколишнього соціального середовища (сім'я, знайомі, засоби масової інформації тощо);

2) усі стереотипи є більшою чи меншою мірою хибними і, що навіть більш важливо – шкідливими, бо намагаються утвердити нас у думці, що кожна людина-представник певної групи має риси, які приписуються всій групі;

3) стереотипи дуже стійкі і довговічні, важко піддаються змінам;

4) стереотипи, безумовно, спрощують реальність і часто узагальнюють її лише двома-трьома реченнями.

У вимірах міжкультурного спілкування ці аспекти мають особливо сприятливе середовище для втілення, оскільки й досі існуючі перешкоди у вільному пересуванні світом (геополітичні, юридичні, фінансові, географічні, ментальні тощо) обмежують особистий доступ людей до знайомства з іншими культурами і їх представниками, у результаті чого уявлення про ці культури створюються на підставі опосередкованих чужим суб'єктивним досвідом і намірами розповідей, переповідань, публікацій, шоу-програм, блогів, інтернет-ресурсів тощо. Відповідно, з отриманої таким чином інформації робляться тенденційні висновки, які узагальнюються, переносяться на всю групу і формують особистісне ставлення до неї в цілому.

Соціокультурні стереотипи можуть також стати підставою для упередженого ставлення до представників іншої культурної групи. Ця небезпека зафіксована у відомій шкалі упередженості й дискримінації американського психолога Г. Олпорта [2] як перший її ступінь – антилокуція, або форма упередженого ставлення, при якому негативні усні зауваження щодо людини, групи чи спільноти робляться в публічній чи приватній обстановці і при цьому не адресуються безпосередньо конкретному об'єкту. Такі часом правдиві, часом безпідставні узагальнені образи, складені на основі лише одного-двох підтверджуючих фактів, без попереднього знайомства з достатньою кількістю об'єктів узагальнення можуть видаватися невинними жартами, однак їх небезпека полягає у тому, що вони прокладають стежку до важчих ступенів упередженості.

Тому вирішення проблеми подолання упередженості при спілкуванні з представниками інших культурних спільнот лежить, насамперед, у площині попередження створення й поширення соціокультурних стереотипів. Однією з самих продуктивних у цьому плані академічних дисциплін є іноземна мова, а

саме – ознайомлення з мовою як культурним феноменом і культурою своєї рідної та інших країн у контексті міжкультурної і міжнаціональної взаємодії.

Показово, що метою сучасної іншомовної освіти є формування й розвиток міжкультурної комунікативної компетентності, яка, відповідно до популярної моделі М. Байрама [3], містить такі міжкультурні складові компоненти:

- знання про соціальні групи у «своїй» і «чужій» країні, продукти й практики їхньої соціальної діяльності, а також про загальні процеси суспільної та індивідуальної інтеракції (наприклад, історичні й сучасні відносини між «своєю» й «чужою» країнами; «національна пам'ять» про свою країну і ставлення до цих подій з погляду громадян своєї країни й інших країн; національні дефініції географічного простору своєї країни і їх сприйняття іншими країнами; соціальні інститути, що позначаються на щоденному житті; процеси взаємодії у своїй країні тощо);

- уміння інтерпретувати події чи документи в іншій країні, пояснювати їх і порівнювати з подіями й документами у власній країні, ідентифікуючи їх етноцентричний аспект;

- уміння робити відкриття й вступати у взаємодію, виявляти нові знання про культуру, культурні значення й конотації, схожості й відмінності у вербальному й невербальному спілкуванні та оперувати цими знаннями за відповідних обставин;

- допитливе й відкрите ставлення до культури «своєї» й «чужої» країни, зацікавленість у виявленні нових поглядів на знайомі й незнайомі явища у «своїй» і «чужій» культурі, готовність ставити під сумнів цінності та припущення у культурній практиці власного оточення;

- критична культурна свідомість як здатність оцінювати критично, на підставі чітких критеріїв, культурні позиції, продукти й практики «своєї» й «чужої» країни.

Сучасна іншомовна освіта володіє широким асортиментом змістових і процесуальних засобів, які допомагають реалізувати названі вище компоненти. У плані попередження утворення соціокультурних стереотипів і упередженого

ставлення до інших соціокультурних спільнот важливо звернути увагу на такі можливості іншомовної освіти:

- допомагати в усвідомленні того, що бути іншим не є погано, що перш ніж судити про представників іншої культури, треба познайомитися з нею;

- з застосуванням відеоматеріалів, комунікативних ситуацій, спеціально підібраних текстів, кейсів, рольових ігор дати можливість відчутти, як це – бути об'єктом стереотипізації чи упередженості і як це може нашкодити;

- аналізувати ситуації міжкультурних непорозумінь через соціокультурні стереотипи, які стали перешкодою для особистої чи ділової комунікації;

- організовувати зустрічі з людьми, які постраждали від стереотипів або кидають виклик стереотипам і дискримінаційній упередженості;

- заохочувати до пошуку фактів, статистичних даних, підготовки презентацій, котрі руйнують традиційні соціокультурні стереотипи;

- порівнювати і аналізувати предмети, зображення, слова та вирази, що характеризують різні спільноти;

- готувати й демонструвати матеріали, що кидають виклик стереотипам і упередженням;

- обговорювати та критикувати, як мова, книги, телевізійні шоу, рекламні ролики, мультфільми, іграшки, загальні предмети повсякденного життя тощо створюють та розвивають стереотипи та упереджені ставлення;

- застосовувати прийоми критичного мислення при обговоренні стереотипів, що існують у суспільстві щодо себе та інших спільнот;

- не дозволяти стереотипним установкам виключати вас із суспільства.

Література

1. Гулівець Н.О. Формування і роль стереотипів в міжкультурній діловій комунікації. Культура народів Причорномор'я. 2014. № 271. С. 32-37.
URL:<http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/92638>
2. Allport, Gordon. 1954. The Nature of Prejudice. Addison-Wesley.
3. Byram, Michael. 1997. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Clevedon: Multilingual Matters.
4. Lippmann, Walter. 1922. Public Opinion. New York: Harcourt, Brace & Co.

О. Б. Гуляк
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри
Львівський інститут економіки і туризму

ЗАСТОСУВАННЯ СУЧАСНИХ НОВІТНІХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО ТУРИСТИЧНОГО ПРОФІЛЮ

При підготовці фахівців туристично-економічної сфери важлива роль відводиться вивченню іноземних мов. Чим глибша і різноманітніша мовленнєва культура фахівця з туризму, тим легше він знаходить застосування своїм знанням, вмінням і навичкам, тим успішнішою є його професійна діяльність.

Суспільне замовлення на висококваліфікованого фахівця, спроможного бути успішним за сучасних умов праці – глобалізації бізнесу та інформатизації практично всіх сфер суспільного життя – особливо актуалізують ці питання, з огляду на нові виклики глобалізованої дійсності. Необхідність реінтеграції «розірваного» суперечностями сучасного світу, повернення до людино-орієнтованої моделі знову акцентують увагу на розвитку мовної особистості сучасного фахівця, який володіє міжнародною мовою спілкування, якою практично стала англійська мова, та має розвинену компетенцію ефективного професійного спілкування, інтегральним компонентом якої є також знання іноземних мов.

Забезпечення якісної результативності в навчанні іноземних мов студентів ЗВО туристичного профілю, на наше переконання, можливе лише за умов впровадження сучасних новітніх методик, педагогічних технологій, які забезпечують оновлення процесу навчання за рахунок, перш за все, внутрішніх чинників. Актуалізація інноваційних підходів та методів навчання іноземної мови зумовлюється потребою посилити мотиваційний бік навчання, активізувати фактори готовності до іншомовного професійного спілкування та міжкультурного діалогу.

Відомо, що на сучасному етапі розвитку практики викладання іноземних мов у вищій школі основними підходами до навчання вважають комунікативний, компетентнісний, соціокультурний та співробітницький. Паралельно вирізняють такі методи навчання іноземної мови, як: традиційні – метод повної фізичної реакції (Total Physical Response), сугестивний метод, драматичний метод, груповий метод, метод активізації резервних можливостей особистості та колективу, та альтернативні – навчання з комп'ютерною підтримкою (CALL), метод сценарію (Storyline Method), метод симуляцій, каруселі, навчання за станціями, метод групових пазлів, метод рольової гри, метод кейсів (Case-study) тощо.

У процесі професійно орієнтованого навчання іноземної мови студентів туристичних спеціальностей ми акцентуємо на комунікативному, компетентнісному, соціокультурному, діяльнісному, особистісно орієнтованому підходах до навчання та зосереджуємось, в основному, на використанні технології інтерактивного навчання (проектний метод, метод кластерів, метод кейсів, метод мозкового штурму), технологіях електронного навчання, зокрема роботі з комп'ютерними навчальними програмами, а також створенні презентацій у Power Point, рольових іграх, комунікативних тренінгах тощо.

Слід зауважити, що електронне навчання – система навчання за допомогою електронних технологій – часто тлумачиться як синонім таких понять, як: дистанційне навчання, навчання із застосуванням комп'ютерів, мережеве навчання, віртуальне навчання, мультимедійне навчання, мобільне навчання. Таке навчання має ряд очевидних переваг: використання комп'ютерних програм, наприклад, забезпечує більший інформаційний обсяг, інтенсифікацію самостійної роботи студентів, контекст для створення комунікативних ситуацій, підвищення пізнавальної активності студентів.

Використання технологій електронного навчання у навчальному процесі загалом сприяє вдосконаленню інформаційної культури студента, виробленню уміння вмотивовано організовувати свою пізнавальну діяльність при роботі з

іншомовними матеріалами, здійснювати пошук потрібної інформації в іншомовних інформаційних джерелах. Таке навчання максимально активізує іншомовну мовленнєву діяльність студентів за рахунок наближення до реальних ситуацій спілкування, використання рольових ігор, моделювання якісно нового типу візуалізації навчального матеріалу, процесів та явищ тощо.

Використання аудіо- і відео колекцій у процесі професійно орієнтованого навчання іноземних мов створює відповідні умови для інтенсифікації навчального процесу, оскільки дозволяє за найменших витрат часу задіяти максимальну кількість інформації, добитися її якісного засвоєння та вироблення необхідних умінь та навичок іншомовного професійного спілкування.

Принагідно, використання новітніх методик навчання іноземних мов сприяє формуванню інноваційного мислення студентів туристичного профілю, як такої духовно-пізнавальної діяльності, що виходить за межі раціонального і чуттєвого в людині і спрямована на духовне пізнання світу.

Однак, тут слід зауважити, що так звана енергоінформаційність людської природи і навколишнього світу часто породжує справжні виклики для молодої людини, особливо, якщо вона є духовно незрілою і не має адекватних знань про сутність людської природи. Формування інноваційного мислення у процесі професійно орієнтованого навчання іноземних мов з необхідністю передбачає постійне особистісно-професійне вдосконалення з метою свідомого управління своєю життєдіяльністю, повногранного і гармонійного розвитку, причому фізичне вдосконалення вважається необхідною складовою духовного розвитку особистості сучасного фахівця.

Література

1. Головешко, Б. Р. (2016). Мотиваційно-ціннісне спрямування майбутніх фахівців з менеджменту на успішну професійну діяльність. *Науковий огляд*, 22, 35- 43.
2. Пометун, О. І., Пироженко, Л. В. (2004). *Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід*. Київ: А.С.К.

I.B. Nesterenko

*candidate of pedagogical sciences,
associate professor*

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

APPLICATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF LANGUAGE PREPARATION

The real progress of a country is measured by the priority it lays on education. So education in every country needs to be a high-priority situation including new changes and innovation to its education process. The disposition to acquire and add technology to it, it is necessary to encourage teachers and students to have better contact with this technology, to reinforce, practice and increase knowledge in different areas and language learning is no exception to this fact. With the rapid development of the Internet, computer use in the classroom also offers additional possibilities for designing communicative tasks such as those built around computer-mediated communication and tele collaboration, including the ability to interact in real time with oral and written communication, to conduct information searches to find attractive and meaningful material [2, pp. 42].

English language is an extremely important area in the educational system and it opens new horizons for the learners. Due to the current status of English as a global language of science, technology, and international relations, many countries around the world consider the teaching of English a major educational priority [1]. It is the need of the time that the education system must respond to the development of technological and scientific advancements and the same is true for using these technological advancements in the development of English language skills to prepare a competent manpower for the future. Use of these technological aids can be effectively used for the development of Macro-linguistic skills of English language.

According to the Law «the Higher Education», the National Doctrine of Education Development, the State Standard of Higher Education, the European Recommendations on Language Education (ER), the priority of higher education in

Ukraine is to train a competent specialist – a person with a high level of communicative competence, which is the basis for the formation of all other competencies. The versatility and multi-vector nature of the concept of language education determines two leading areas that define the study of a foreign language. The process of language training of specialists in non-language higher educational institutions involves the mastering of professional vocabulary and terminology, which is carried out in classes on the study of languages in a professional field.

High-quality language training of students involves providing methodological and technical educational process. Technical teaching aids must be constantly used in the process of learning: in computer-language classes, where students have the opportunity to practice grammar skills with the help of language programs, which are constantly updated.

One of the most important qualities of a person's language competence, which can be mastered both in the process of natural communication and specially organized learning, is communicative competence. Therefore, the aim of the discipline is the formation of language competence of future professionals, which promotes the development of student's creative abilities and encourages self-realization, activates cognitive interests, realizes heuristic abilities as determinants of professional skills and competitiveness of modern specialists. *Using innovative technologies in the process of language preparation allows students to influence the companion through the skillful use of various language tools, to master the culture of oral and written professional communication, to percept and reproduct of professional texts, to learn vocabulary and terminology of the profession and choose communicatively justified language tools.*

Literature

1. McKay Sandra Lee. Teaching English as an International Language: Implications for Cultural Materials in the Classroom. *TESOL*. New York, 2000. Journal 9 (4). P. 7–11.
2. Rooble Verma, Priyanka Verma, Manoj Verma. Technological Innovations and Teaching English Language at School Level. *International Journal of Engineering Inventions*. India, 2012. Volume 1. Issue 1. P. 42 – 46.

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВСТУПНИКІВ В МАГІСТРАТУРУ

Особливості вступної компанії 2021 в магістратуру передбачає складання ЄВІ (єдиного вступного іспиту) з іноземної мови студентами освітнього рівня - бакалавр. Ця ситуація стала справжнім викликом перед кафедрами іноземних мов. Зацікавленість у підготовці студентів до вступу в магістратуру, особливо студентів не мовних спеціальностей, обумовила пошук шляхів оптимізації іноземної підготовки бакалаврів. Теоретичний аналіз та практичний досвід дозволили визначити наступні кроки покращення іноземної підготовки.

1. Розробка робочих програм вибіркових (варіативних) дисциплін та внесення їх у навчальний план. У зв'язку з тим, що на не мовних спеціальностях англійська мова вивчається лише 1-3 семестр з навантаженням 2 години на тиждень, що є катастрофічно не достатнім для формування сталих іноземних навичок, а до 4 курсів студенти в загальні забувають ази іноземної мови, внесено такі варіативні (вибіркові) дисципліни за вибором студента та університету: Ділова іноземна мова, Іноземна мова фахового спрямування, Практикум з іноземної мови, Фонетика та лексикологія, Дитяча література іноземною мовою.

2. Запроваджено факультативи по підготовці до ЄВІ у формі ЗНО для студентів 3-4 курсів. На сайті факультету надано інформацію про можливість відвідувати факультативи з іноземної мови. Визначено окремий час для факультативів, щоб викладач мав можливість сформувати змішані групи сильного, середнього, слабкого рівня, або запропонувати факультатив з підготовки до ЄВІ, факультатив з методики навчання іноземної мови, факультатив зі світової дитячої літератури та інші цікаві курси.

3. Інформативний характер сайту кафедри з інформацією щодо курсів з іноземної мови для підготовки до вступу в магістратуру, рекомендовані он-лайн ресурси, Інтернет - джерела, література мотивують і позитивно впливають на самопідготовку майбутнього абітурієнта. Організація самостійної роботи з опанування іноземної мови дозволяє покращити підготовку студентів, які перешли на індивідуальний графік навчання, переважна кількість студентів 4 курсів вже працюють за фахом.

4. Наступним кроком оптимізації є технічне забезпечення та засоби навчання. Наявність мультимедійної дошки в аудиторіях значно розширить можливості викладача навчати ефективно та мотивувати студентів. У нього буде можливість і фільми показати, а потім їх обговорювати. Сучасні підручники відомих світових видавців є дорогими, студенти їх не купляють, а бібліотека теж не забезпечена сучасними виданнями Longman and Oxford, Express Publishing.

5. Забезпечити занурення в іноземну мову через проведення тижнів іноземної мови і конкурсів рефератів, запровадження читання окремих лекцій та проведення практичних занять профільними кафедрами факультету англійською мовою на старших курсах та в групах магістрів (всі доценти та професори мають диплом з іноземної мови про рівень B 2 , це буде гарним прикладом для студентів). Підготувати наукові статі зі студентами за темами бакалаврських досліджень англійською мовою.

6. Перевіряти рівень володіння англійської мови студентів IV курсу, освітній рівень бакалавр, денної та заочної форми навчання, он-лайн та за допомогою платформи MOODLE на початку та наприкінці семестру. Проведення анкетування студентів про готовність до тестового випробування дозволить проаналізувати результати та внести зміни у навчальному плані. Відповідно до аналізу анкетних даних існує наявність негативного ставлення студентів до переважної ролі вивчення граматики та написання тестів під час практичних занять. Слід зазначити, що наголос на граматичний матеріал і виконання тестових завдань буде тільки посилюватись у зв'язку з необхідністю

складати ЄВІ (єдиний вступний іспит) при вступі в магістратуру, а головні завдання ЗНО подаються у тестовій формі та передбачають опанування граматичним та лексичним матеріалом в першу чергу, та передбачає перевірку розуміння змісту запропонованих текстів англійською мовою.

7. Аналіз навчальних планів показав необхідність збільшення годин на вивчення іноземної мови студентами спеціальності: дошкільна освіта, практична психологія, образотворче мистецтво, охорона здоров'я. Збільшити кількість аудиторних годин для вивчення іноземної мови необхідно тому, що матеріал підручників видавництва Longman and Oxford, Express Publishing розраховано на 120 аудиторних годин за курс, а у нас 3 семестри складають 90 годин. Особливо критична ситуація в малокомплектних групах, де надано індивідуальні години.

Всі розроблені заходи покращення іншомовної підготовки опрацьовуються викладачами кафедри педагогіки та методики навчання української та іноземної мов, беруться до уваги пропозиції випускових не мовних кафедр, отримані результати дозволять розробити подальші кроки оптимізації іншомовної підготовки в умовах змішаного навчання та дистанційної освіти.

Список використаних джерел

1. Є. Спіцин, В. Кирилиця Підвищення рівня володіння іноземною мовою студентами немовних спеціальностей ВНЗ як необхідна умова забезпечення права на академічну мобільність [Електронний ресурс] Вісник КНУ імені Тараса Шевченка, Київ, 2016, с. 66, Режим доступу: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16002/3/vknutshp_2016_1_16.pdf
2. Чиханцова О.А. Значення іншомовного професійного спілкування для студентів немовних ВНЗ, Збірник наукових праць: Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами, №12, Київ, 2015. с. 127.

Я.А. Бойко

кандидат педагогічних наук, доцент,

Уманський державний педагогічний

університет

імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У багатьох університетах світу використання автоматизованого перекладу (Computer-Assisted Translation) є важливим засобом задля підготовки до означеного виду діяльності. Проте письмовий переклад з використанням комп'ютерів у контексті вивчення мови застосовується зрідка, адже необхідною передумовою для його здійснення є високий рівень володіння мовою. З огляду на те, що велика кількість закладів освіти в межах одного факультету забезпечує одночасно програми як з перекладу, так і з вивчення мов, доцільно було б скомбінувати підготовку з перекладу та опанування іноземною мовою. Переклад з використанням комп'ютерних засобів не має на меті змінити методику з вивчення мови, натомість сприяє отриманню нового навчального досвіду.

У професійній сфері письмовий переклад з використанням комп'ютерів набуває значного поширення та все частіше вміщується до програм із підготовки перекладачів серед університетів [5, с. 342] на рівні як переддипломної, так і післядипломної освіти. В останні роки спостерігається збільшення кількості таких інструментів, які можна класифікувати як єдині інтегровані системи, що дозволяють здійснювати ефективніший та послідовніший процес перекладу [6, с. 93]. Початкова ідея придатності інструментів САТ для технічного перекладу заснована на лексичному повторенні.

Варто наголосити на тому, що завдання САТ-інструментів полягає саме у спрощенні процесу перекладу, а не у сприянні вивченню мови. Оскільки освітні

програми з перекладу зазвичай забезпечуються паралельно із програмами з вивчення мови, ці процеси необхідно тісніше поєднувати між собою.

Письмовий переклад із застосуванням комп'ютерної техніки відрізняється своєю функціональністю, проте його початковий рівень щонайменше пропонує запам'ятовування перекладів, включно з функцією паралельних текстів, засобами управління термінологією, а також можливістю використання обох опцій. На вищому рівні покращується архітектура та функціональність інструментів [2]. Пам'ять перекладів (*англ. translation memory*) складається з бази даних та їх відповідних перекладів, які поділено на сегменти (як правило, на рівні речень) для майбутнього уточнення чи використання, а її основна перевага полягає в тому, що вона дозволяє перекладачу швидко та ефективно використовувати попередні переклади. Пам'ять перекладів особливо ефективна для технічної документації, тому що дозволяє проводити швидкий та зручний пошук раніше використаного контенту [1, с. 113] та працює за допомогою порівняння вихідного тексту з попередньо перекладеними документами.

Один із методів створення пам'яті перекладів полягає в зіставленні вихідного тексту з його перекладом. Функція паралельних текстів є процесом їх порівняння та знаходження відповідних речень, які стануть сегментами, відомими як одиниці перекладу в пам'яті перекладів. У багатьох інструментах САТ-функція паралельних текстів виконується автоматично програмним забезпеченням. У цьому випадку зміщення певних сегментів майже неминуче [1, с. 109], проте деякі інструменти враховують таку можливість, дозволяючи вручну редагувати результати вирівнювання.

Поряд із пам'яттю перекладів, термінологічна база даних слугує важливим компонентом САТ-інструментів, оскільки термінологія є вирішальним фактором у технічному перекладі [1, с. 104–106]. Термінологічна база – це база даних, яка відрізняється від пам'яті перекладів тим, що використовується для зберігання та отримання сегментів на рівні термінів чи

понять, наприклад фрази та окремого слова, тоді як пам'ять перекладів зазвичай використовується для речень.

Залежно від рівня витонченості системи комп'ютерного забезпечення перекладу, термінологічна база може також використовуватися для зберігання та отримання інформації різного виду про такі поняття, як, наприклад, рід, визначення, частина мови, використання тощо. Крім того, термінологічні бази в деяких інструментах САТ дозволяють зберігати та відновлювати мультимедійні файли (графічні, звукові чи відеофайли тощо) набагато швидше та ефективніше, ніж програмне забезпечення для електронних таблиць, як-от MS Excel. Також вони дозволяють використовувати ієрархічну організацію інформації.

Дослідженням навичок, необхідних для вивчення мови, присвячено багато наукових праць. До основних навичок, які встановилися в педагогіці, відносимо говоріння, аудіювання, читання, письмо, граматику та словниковий запас [3, с. XIII]. Так само й ідея використання комп'ютерів для вивчення мови не є новою. Дослідник Д. Кенні [4] уже зазначав, що інтеграція інструментів САТ в університетські навчальні програми зможе дозволити проведення нових досліджень у галузі педагогіки. Незважаючи на цей факт, було здійснено невелику кількість наукових розвідок щодо САТ-інструментів під час вивчення іноземних мов. Як підкреслює науковець М. Роджерс, ті, хто вивчають іноземні мови, та перекладачі мають багато спільного, коли справа стосується лексики: кожен повинен визначити нові слова, записати їх, вивчити, згадати, встановити їх взаємозв'язок з іншими словами та реальним світом [7, с. 69].

Необхідно також врахувати, що переклад текстів з використанням комп'ютерних технологій здебільшого стосується письмового тексту і значно менше – таких навичок, як аудіювання та говоріння.

Інструменти САТ – це переважно набір SDL TradosStudio 2021, що містить SDL WinAlign, SDL MultiTerm та Déjà Vu X2, які широко викладають (принаймні у Великобританії) не тільки тому, що це два важливі інструменти САТ у галузі перекладу, але й з огляду на те, що корисні компоненти для

вивчення мови у цих інструментах можуть бути доступними як окремі функції, без необхідності запуску решти програмного забезпечення.

Тож навички перекладу відносимо до основних навичок, яким сприяють інструменти САТ. Переклад з використанням комп'ютерних засобів використовується як додатковий інструмент з вивчення мови. Особливо це стосується закладів вищої освіти, де інструменти САТ нині є частиною навчальної програми, а велика кількість студентів та персоналу вже знайомі із зазначеним програмним забезпеченням. Ще однією перевагою цього засобу є те, що доступ до деяких компонентів САТ-інструментів порівняно швидко отримується через самостійні компоненти.

Literature

- Bowker L. Computer-Aided Translation Technology: A Practical Introduction. Ottawa, University of Ottawa Press, 2002. 185 p.
- Fernández-Parra M. Formulaic expressions in computer-assisted translation. Saarbrücken: Scholars' Press, 2014. 407 p.
- Hinkel E. (Ed.). Handbook of research in second language teaching and learning. Volume II. Abingdon: Routledge. 2011. 1016 p.
- Kenny D. CAT tools in an academic environment: what are they good for? Target, 1999. 11(1), 65–82. URL: <http://dx.doi.org/10.1075/target.11.1.04ken>
- Olohan M. Translators and translation technology: the dance of agency. Translation studies, 2011. 4(3), 342–357. URL: <http://dx.doi.org/10.1080/14781700.2011.589656>
- Quah C. K. Translation and technology. 2006. Basingstoke: Palgrave Macmillan. 221 p. URL: <https://link.springer.com/content/pdf/bfm%3A978-0-230-28710-5%2F1.pdf>
- Rogers M. Beyond the dictionary: the translator, the L2 learner and the computer. Words, words, words. The translator and the language learner / G. Anderman & M. Rogers (Eds.), 1996. Clevedon: Multilingual Matters. pp. 69–95.

Т. В. Литньова

кандидат педагогічних наук, доцент

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ДИСКУСІЯ ЯК РІЗНОВИД ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В умовах розвитку сучасної іншомовної освіти відбувається постійна розробка нових інноваційних технологій навчання. Важливе місце серед них займають інтерактивні, сутність яких полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної активної взаємодії усіх його учасників. Основою такого навчального процесу є спілкування, діалог, під час якого студенти навчаються критично мислити, аналізувати інформацію, формулювати власні аргументи, враховувати альтернативні думки, приймати продумані рішення тощо.

Метод дискусії виступає базовим в системі інтерактивних технологій навчання. Дискусія є формою колективного обговорення проблеми, мета якого – виявити істину через зіставлення різних поглядів, ідей, думок і пропозицій [2]. Вдало організована дискусія має велику виховну та навчальну цінність, адже вона вчить більш глибокому розумінню проблеми, вмінню захищати свою позицію та враховувати думку і точку зору інших людей.

Використання дискусії при навчанні іноземної мови у закладах вищої освіти сприяє успішному формуванню комунікативної компетентності студентів. На заняттях доцільно створювати професійно зорієнтовані дискусії, пов'язані з майбутньою спеціальністю студентів, із застосуванням відповідної спеціалізованої лексики. Прочитані тексти та статті професійного спрямування можуть слугувати основою обговорення. Викладач при цьому бере на себе роль організатора спілкування, формулює питання, звертає увагу на оригінальні думки та суперечливі ідеї учасників, допомагає у розв'язанні напружених

ситуацій, що виникають під час дискусії. Приводом для створення дискусії може стати питання, поставлене після опрацювання тексту професійного спрямування: «Чи згодні ви як майбутній фахівець з основними висновками статті? Обґрунтуйте свою думку».

Поділяємо точку зору Н. Короткої, що ефективність дискусії підвищується поділом навчальної групи на підгрупи із подальшою організацією діалогу між ними. У кожній з підгруп між учасниками розподіляються основні ролі-функції. Для того, щоб дискусія не перетворилася в некеровану розмову, необхідно вжити наступні заходи: 1) ознайомити учнів з принципами ведення дискусії; 2) визначити діапазон дискусії; 3) кожна висловлена пропозиція має бути піддана осмисленню та тлумаченню; 4) створити альтернативні групи або групи однодумців при виникненні протиріч у судженнях; 5) завершувати кожен виступ конкретними пропозиціями / висновками [1, с. 161].

Для успішного проведення дискусії студенти повинні оволодіти вміннями, що підвищують ефективність групового обговорення:

1) ставити питання, які стимулюють до більш чіткого формулювання й аргументування думок («What do you mean when you say that ...?», «Could you prove it?»);

2) здійснювати парафраз – повторення висловлювання студента, який виступає, з метою стимулювання переосмислення та уточнення змісту («You say that ...?», «Did I understand right that ...?»);

3) демонструвати незрозуміння з метою уточнення і деталізації висловлювання («I'm sorry, I don't really understand what you mean. Can you give more details or examples?»);

4) виражати сумнів, щоб позбавлятися від слабо аргументованих і непродуманих висловлювань («Is it really so? Are you sure?») [1].

Метод дискусії допомагає студентам навчитися свідомо ставитися до проблеми, активно й самостійно брати участь в її обговоренні, виявляти причини виникнення цієї проблеми і шляхи її подолання. Крім того, під час

дискусії формуються мовна культура та культура мовленнєвої поведінки студентів, уміння будувати стратегію та тактику дискусії.

Варто зазначити, що дискусії в аудиторії можуть відбуватися за двома варіантами. По-перше, викладач ставить запитання, і студенти спрямовують усі свої відповіді до нього. По-друге, студенти взаємодіють між собою замість того, щоб відповідати викладачу.

У світовій практиці використання дискусії в навчанні набули поширення різні варіанти організації обміну думок між учасниками, різні технології проведення дискусій, опрацювання дискусійних питань. Вибір виду дискусії залежить від кількості студентів у групі, їх загального рівня знань і підготовки. Розрізняють такі види дискусій, як: круглий стіл, панельна дискусія, форум, симпозіум, дебати, дискусія у стилі телевізійного ток-шоу тощо [2]. Взаємодія викладача і студентів під час дискусії залежить від її різновиду.

Плануючи дискусію, доречно звернути увагу на підготовку списку функціональних фраз, які б студенти могли вживати у своєму мовленні. Ці фрази можуть стосуватися обґрунтування думки, погодження чи заперечення точки зору тощо. Перед кожним обговоренням дискусійного питання в групі студентам може пропонуватися час для повторення потрібного функціонального мовного матеріалу на певну тему.

Ефективності застосування дискусії у навчанні іноземної мови, як зауважує С. Сабат, сприяє низка таких чинників, як: дотримання правил та культури ведення дискусій, роль викладача як фасилітатора обговорення, правильна постановка питань, обізнаність у проблематиці обговорення, наявність певного рівня знань з іноземної мови [3, с. 257].

Під час дискусій студенти навчаються користуватися іноземною мовою для висловлювання своєї думки за умови використання різноманітної лексики та широкого спектру тем для обговорення. Застосування дискусії разом з іншими дослідницькими та проблемними методами дає можливість готувати фахівця, спроможного самостійно думати та вирішувати різноманітні проблеми, легко орієнтуватися у потоках інформації, які швидко змінюються,

вступати у відкритий та конструктивний діалог з представниками своєї та інших культур.

Таким чином, дискусія як різновид інтерактивних технологій навчання є чудовим інструментом для вдосконалення усіх видів мовленнєвої діяльності студентів. Вона сприяє не лише розвитку особистості та професійного самоусвідомлення майбутніх фахівців, але й активізує різні форми мислення студентів, формує їхні комунікативні здібності, розвиває толерантність та взаємоповагу, що є необхідними складовими фахівця певної сфери діяльності.

Література

1. Коротка Н. В. Дискусія на заняттях з англійської мови як метод формування комунікативних навичок у вищому навчальному закладі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 7(75), жовтень. С. 160–163.
2. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. / За ред. О. І. Пометун. – Київ : Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.
3. Сабат С. Дискусія як метод інтерактивного навчання іноземних мов майбутніх фахівців сфери міжнародних відносин. *Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини*. 2014. Вип. 35. С. 252–258.

Холод І.В.

*к.п.н., доцент кафедри англійської мови та методики її навчання
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Невпинна мобільність сучасного освітнього процесу породжує необхідність підготовки вчителя англійської мови до готовності зустрічати виклики соціального та інформаційно-комунікативного поступу. Шляхом

опанування новітніми техніками, підходами, формами й методами професійної діяльності на засадах інноваційно-комунікаційних освітніх технологій з урахуванням потреб педагогів, держави та глобалізованого світу учителі забезпечують надійну платформу для реалізації професійної діяльності та особистісного розвитку.

Програма курсів підвищення кваліфікації учителів англійської мови в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини націлена на формування низки компетентностей учителя XXI століття, а саме: професійно-педагогічної, соціально-громадянської, інформаційно-цифрової, мовно-комунікативної та психолого-фасилітативної компетентностей.

В умовах пандемії виправданою формою навчання на курсах підвищення кваліфікації є дистанційна, а тому досконало розвинена інформаційно-цифрова компетентність є невід'ємною складовою успішного навчання на курсах. Учителі англійської мови, які були слухачами курсів підвищення кваліфікації дистанційної форми навчання висловлювали занепокоєння щодо навчання, оскільки не мали досвіду у використанні додатків *Google* в освітньому процесі. Тож, перед викладачами курсів постала необхідність організувати навчання на курсах підвищення кваліфікації таким чином аби окрім методичної компетентності учителі зуміли удосконалити власну цифрову компетентність і «примірявши роль об'єкта дистанційного навчання» успішно відтворити таку модель дистанційної освіти у закладах загальної середньої освіти.

Під час навчання на курсах найбільш поширеними платформи стали додатки *Google*, а саме *Googleclassroom* та *Googlemeet*, хоча адміністрування курсів відбувалося через *Viber*, а такі цифрові інструменти як *Googleform* та *Mentimeter* використовувалися на заняттях додатково як засіб навчання.

Проте як відзначали 20% опитаних слухачів курсів, відсутність досвіду у щоденному використанні ІТ-технологій, а також використання кількох інструментів одночасно породжувала невпевненість у власній цифровій компетентності та певний психологічний дискомфорт. Слухачі курсів, які

проживають у сільській місцевості (10%) відзначили певні проблеми із Інтернет зв'язком, оскільки за несприятливих погодних умов Інтернет сполучення втрачає швидкість та якість. Проте жодних проблем викликаних дистанційною формою навчання не виникло у 70% респондентів.

Проте незважаючи на вищезначені виклики дистанційної форми курсів, 50% респондентів віддають перевагу саме їй, зазначаючи, що це єдина прийнятна форма, яка дозволить реалізувати програму курсів підвищення кваліфікації без відриву від основного місця роботи. Для зручності, навчання на курсах підвищення кваліфікації відбувається у вечірній час, що уможливило успішне відвідування курсів.

Оцінюючи форму навчання 35% слухачів курсів, відзначили, що віддали б перевагу очній формі і 15% комбінованій. Слухачі очних курсів зазначають, що спілкування із колегами під час занять дозволяє не лише поділитися досвідом, а й поспілкуватися англійською мовою живо, здобути певну іншомовну мовленнєву компетентність, що є надзвичайно важливо для тих учителів, які працюють в малокомплектних закладах загальної середньої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова каб. міністрів від 21.08.2019 р. № 800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-п#Text> (дата звернення: 11.03.2021).
2. Концептуальні засади державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти. 2019.) URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-stvorilo-konceptiyu-rozvitku-anglijskoyi-v-universitetah-u-dodatku-riven-v1-obovyazkova-umova-vstupu-v2-vipusku-vikladannya-profilnih-disciplin-inozemnoyu-ta-movni-skriningi> (дата звернення: 11.02.2020).
3. Типова програма «Методика навчання англійської мови». Освітній ступінь бакалавра. : Тип. програма. Івано-Франківськ : НАІР, 2020. 126 с.

WRITING AND LANGUAGE SOCIALIZATION ACROSS CULTURES

All of us recognize differences between languages – we know that the sounds of Spanish differ from those of Chinese. We are also aware that languages differ from each other in the ways they form words and combine words to create sentences. We know that students' first languages can influence their English. And that the pronunciations of or constructions which are difficult for speakers of one language will differ from those difficult for speakers of other languages. Language teachers should know how to predict these differences.

What may be less clear to students is that languages also differ in their rhetorics – that is, in the way they use language to accomplish various purposes, particularly in writing. Along with the structural elements of language – sounds, words, syntax – students learn rules about what can and should be said, and how, and when. Some of this rhetoric is formally taught, some of it is internalized in less direct ways, by observing what is typical and esteemed in the culture. Very few students have had the experience of conceptualizing the way things are most usually and effectively said or written in a language not their own. Differences in rhetoric may be quite opaque for them.

The most comprehensive study of such differences is Shirley's Brice Heath's *Ways with Words*, as a way of helping teachers change their teaching in ways that would offer a greater chance of success to students whose previous experiences with language were different from those the university or college assumed and would draw upon.

The challenge for teachers is to help students who don't control these uses of language. Approaching the question of educational success from a different perspective – the perspective of what college and university writing assignments require – we have identified a parallel list of abilities. To perform well on writing

assignments designed to elicit analysis – writing intended to define and explain the significance of subject matter – we concluded that students needed these abilities:

- Reading closely for important details and for organizing patterns, including those hitherto unrecognized or thought insignificant;
- Selecting and organizing those details and patterns;
- Drawing defensible inferences and generalizations from what is read or observed;
- Evaluating and reevaluating the usefulness of those inferences and generalizations, testing them against competing ideas and the data [1; 20].

In describing the purposes of college and university writing assignments, we quote ESL researcher Daniel Horowitz’s conclusion that “most professors who have been trained in English-language universities place a high value on reintegration of data and that many writing tasks are, in fact, expressly designed to provide opportunities of demonstrating this ability [3; 458].

Thus, we support Horowitz’s view that, to help foreign language students succeed in higher education, we must do more than teach them forms and structures of English. We must also help them understand how English is used for academic purposes and what kinds of discourse is valued. As much as possible, we must help our students become comfortable with those ways of using language and claim them as their own.

Literature

1. Gadda, G., Peitzman, F. and Walsh, W., eds. *Teaching analytical writing*. Los Angeles, CA: California Academic Partnership Program.
2. Heath, S. B. (1986). Sociocultural contexts of language development. In *Beyond language: Social and cultural factors in schooling language minority students*. Los Angeles, CA: Evaluation, Dissemination and Assessment Center, California State University, Los Angeles.
3. Horowitz, D. (1986). What professors actually require: Academic tasks for the ESL classroom. *TESOL Quarterly*, 20, 445-462.

О.В. Коваленко

Старший викладач

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СЛОВА КЛАСНОГО ВЖИТКУ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Одним з факторів інтенсифікації вивчення іноземної мови є максимально щільне застосування самої іноземної мови на уроці. Хармер, Харборд та інші методисти зазначають, що використання рідної мови на уроці веде до зменшення часу та можливостей бути в мовному середовищі [1: 134]. Важливо розширити час сприйняття мови і під час сприйняття мови вчителя, який застосовує англійську мову класного вжитку. Вивчення стану застосування ClassroomEnglish (CE) засвідчує наступне: тема не знаходить адекватного відображення в підручниках з методики вивчення іноземної мови, вживання CE на уроках недостатньо різноманітне, часто неадаптоване, інколи неавтентичне.

Проаналізувавши СУ, ми спробували запропонувати виокремити ситуації в класі для застосування CE та відібрати ті, які цікаві з точки зору не лише їх вживаності, а й автентичності.

При роботі з CE та особливо при плануванні ознайомлення з CE потрібно насамперед виокремити ситуації їх застосування. Тут доцільно скористатися поділом розробленим Глином Х'юзом [2:3]. Звичайно починаємо з фраз вітання, прощання, вибачення, звертання уваги. Із свого багаторічного досвіду не можна не наголосити на тому, що вибір фраз дуже збіднений, стиль мовлення часто не враховується і що найголовніше – вербальна реакція на вибачення, прощання та звертання уваги відсутня, неадекватна, або принаймні неавтоматизована.

1. Команди. Прохання. Пропозиції та переконання. (Tom, you try number 4. Answer it, somebody. You are to work in groups of four.)
2. Запитання. (Which other animals live in Africa?)
3. Початок уроку. (Take your coat off. Hang up your things. Don't slam the door like that. Good morning, everybody. Are you feeling better today,

Tom? I hope you have all has a nice weekend. I'll be teaching you English this year. I'm a teacher trainee and I'll be teaching you today. It's time to start now. I'm waiting for you to be quiet. Put you things away. Before we start, the headmaster has some announcements to make. I'll just mark the register. I haven't filled in the register. Take the register to the staffroom. Who isn't here? What's the matter with Tom? Why are you late?)

4. Кінець уроку. (We'll have to stop now. There's the buzzer/bell. There are still two minutes to go. We have five minutes over. One more thing before you go. We'll finish off this exercise in the next lesson. Prepare as far as/down to/up to page 15. Finish this off at home. There will be a test on this next time. Please revise lessons 9 and 10. Collect/pick up a copy of the exercise from my desk. See you again on Tuesday. Which period do we have English on Friday? The 4th period has been cancelled, so there won't be an English lesson. Go and join class 6B for your English lesson. Go our quietly. Queue up by the door. Let in some fresh air for the next lesson.)
5. Фрази поздоровлення, вибачення, подяки, попередження. (Look out!)
6. Діяльність з книгою. (Give out the books, please. Pass these (to the) back. One book between two. One book to every three pupils. Share with Bill this time. Get your books out. Take out your workbooks. Open your books at page 10. Now turn to page 11. Turn over the page. Turn back to page 10. Time is up. Pens down. Collect the readers in. Could the first person in each row collect the books, please. Hand in your papers as you leave. Leave your sheets on the desk as you go out. It's at the bottom of the page. It's in the top left-hand corner. Read the passage silently/to yourselves. Read one sentence each. Alison, go on from where Bill left off. We'll look at some difficult points in the text. Let's go through/over this exercise (together). One point for every correct answer. Write it in block/big letters. Print it. Do the exercise in pencil. Colour the bus red.)

7. Діяльність у дошки. (Come out to the blackboard. Step aside. Rub out the wrong word. Wipe out/off the last letter. Copy this down from the board. Use the duster/sponge/board eraser. Read (out) the sentence on the board.)
8. Діяльність з диском, плівкою. (Mind the cable when you go out. Sorry about the delay.)
9. Слайди, картини, карточки, проектор. (Look this way/over there. BUT NOT Look here! Draw the curtains. Close the blinds. Pass this picture round. Here is a felt-tip pen. Point to England on the map. Have a look and pass it on.)
10. Ігри та пісні. (Let's play a guessing/spelling/miming/counting game. Do you feel like a game now? Heads or tails? Get in two teams. On your marks. Get set. Go. One point for this team. A point to this girl. The first one to answer gets/scores a point. It's a draw/tie. Three cheers for the winner. Hip-hip-hurray. Join in the singing.)
11. Рухи. (Go out and we'll call you (back) in. Sit in your seats. Come out to the front of the class. (Put your) hands up. Hands down. Put your desks together. Look (to the) left. No peeping. Take your feet off the desk.)
12. Керування класом. (Look over here. Be quiet! Could you sort it out after the lesson. Behave yourself. Stop fidgeting/messing about/playing the fool. Work in twos/pairs/threes. Work on your own. Your time is up now, I'm afraid. Leave it alone.)
13. Повторення та реакції. Louder, please. Speak up. Not so loud. Try it on your own. All of you. In turns. One after the other. One at a time.
14. Заохочення та підтвердження. (Right you are. That's the way. That's perfectly correct. Not really. Could be. In a way, Perhaps. Sort of, yes. Have another try. You still have some trouble with your spelling. Try harder.)
15. Прогрес у роботі. (Is anyone having trouble/difficulty? How far did we get last time? Whose turn is it next? First of all we shall... After that you can change roles. The idea of this exercise is to...)
16. Робота з мовою. (You made a small/slight mistake. How should you say it?)

Можна виокремити ще одну сферу застосування CE. Це мова учня, тобто ті фрази, які вчитель зазвичай не промовляє, при цьому прийоми їх введення повинні бути іншими. (Shall I read?)

Застосування Classroom English (CE) на нашу думку потребує наступного: знань адекватних фраз, відбору та адаптації до рівня конкретної аудиторії, гнучкості та наполегливості у їх застосуванні, врахування комунікативної ситуації, належну демонстрацію фрази, багаторазове застосування фрази вчителем перед спробами дати учням можливість використати фразу у ситуації, створення або спонукання до створення природньої ситуації для застосування певної фрази, планування ознайомлення учнів з певними лексичними одиницями. Різноманітність фраз, природна об'єктивність та необхідність ситуації, зацікавлений тон, емоційність мовлення вчителя важко переоцінити, коли на пам'яті приходять моменти одних і тих же заформалізованих запитань про чергування, дату, погоду.

LITERATURE

1. Jeremy Harmer. *The Practice of English Language Teaching*. – Pierson, 2007 – 448 pp.
2. Glyn S. Hughes. *A Handbook of Classroom English*. – Oxford University Press, 1983 – 224 pp.

O. Levchuk

Ph. D. in Philology

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ADVANCED VOCABULARY TEACHING: THE PROBLEM OF HOMONYMS

Vocabulary knowledge is undoubtedly of vital importance to a language learner, it is essential for successful language use because without an extensive vocabulary, students will be unable to use the structures and functions they may have learned for comprehensible communication. Emphasizing the importance of vocabulary learning, Schmitt points out that lexical knowledge is central to communicative competence and to the acquisition of a second language [1, p. 55].

Advanced vocabulary teaching deserves special attention. As the fluency of advanced language students increases, so too does the number of vocabulary errors they generate, both in speaking and in writing. Some of these errors are the result of the first language transfer, but the majority are interlingual, that is they reflect confusion between and among lexical items in the second language itself. An examination of errors made by advanced learners leads to the conclusion that mixing the words, which have the same sounding or spelling but different meanings (i. e. homonyms), is one of the most frequent of them. Although many students know one meaning of a word, they do not always realize the concepts of homonym, homophone, or homograph or further understand into which category a word goes. Besides, they have well-documented problems learning words when there is not a one-to-one mapping between the word and its meaning.

English homonyms have, in most cases, different etymological origins. A *bank*, for instance, in the meaning ‘financial institution’ dates back as far as 15th century and has Old Italian and French roots. This word can also mean ‘natural earthen incline bordering a body of water’, having its earliest tracings to a Scandinavian source. Homonyms can be divided into two groups, homographs (same spelling), for example, *minute* (noun: unit of time) and *minute* (adjective: small), and homophones (same sounding), for example, *knew* (verb: the past form of to know) and *new* (adjective: recent).

For decades, researchers (Hawkes, Hudelson, Poyner, Wolfe, Readence, Baldwin, Head and others) have suggested that both native and nonnative English-speaking students encounter difficulties with reading comprehension as a result of not understanding the meanings of many words, including homonyms. This difficulty is compounded if the second-language speaker’s oral proficiency in English has not been acquired before reading instruction begins [2].

While reading students should be supported: the teacher can invite them to analyze words that interfere with their comprehension, such as homonyms, by noting sounds and sound/letter correspondences among familiar and unfamiliar words; by

connecting and categorizing words with common sounds, spellings, and different meanings; and by practicing vocabulary within a larger language context. This word analysis support should illustrate how to compare new words with one another; how to reinforce previously learned words; and how to use personal morphological insights about words, context, and the dictionary to figure out the meaning of words that are interfering with comprehension.

Thus, teaching vocabulary via homonyms in the target language is one of the prime strategies to avoid the production of incorrect lexical choices among advanced students. A teacher should help the students apply knowledge of multiple meanings of words, including homonyms, consistently in reading literature and texts in content areas.

References

1. Schmitt, N. (2000). *Vocabulary in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
2. Strickland, D., Ganske, K., & Monroe, J. (2002). *Supporting struggling readers and writers*. Newark, DE: International Reading Association.

В.В. Радкевич
викладач

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ДОСЛІДЖЕННЯ ДІАЛОГУ В СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ СТУДІЯХ

Спілкування розуміємо як мовленнєву взаємодію двох або більше людей, під час якої виникає психологічний контакт, що проявляється в обміні інформацією; мовленнєве спілкування може мати результатом взаємовплив, взаєморозуміння та емоційні переживання. Сучасна вітчизняна лінгвістична думка трактує діалог як форму мовлення, ситуативно зумовлене спілкування двох або кількох (полілог) осіб, комунікативні ролі яких інверсуються (мовець стає адресатом, а адресат перетворюється на мовця, адресатом якого є перший

мовець) за умови визнання учасниками спілкування спільної мети й напрямку комунікації [7: 134-135]. Діалог і діалогічна діяльність розуміються як особливий вид мовленнєвої діяльності, що характеризується ситуативністю, наявністю двох або більше комунікантів, швидкістю психологічної та мовленнєвої діяльності, персональною спрямованістю [3:72].

За своєю природою діалог – це розмова, при якій відбувається безпосередній обмін висловленнями комунікантів. Видатний науковець-філолог ХХ століття М.М. Бахтін писав, що якщо визнавати, що мова є найважливішим засобом і шляхом людського спілкування, то діалог є однією з найсуттєвіших форм функціонування мови. Вчений підкреслював, що загалом будь-яка комунікація є діалогічною. Діалог виникає з необхідності висловити свої думки, почуття, наміри, бажання, волю, повідомити іншу людину про щось, дізнатися від неї про що-небудь й висловити своє ставлення до сказаного, дати відповідь на слова співбесідника. Діалогічне спілкування людей забезпечує реалізацію взаємодії людей у суспільстві. Діалог є специфічною формою соціального контакту, що базується на передачі інформації шляхом соціальної поведінки людей, як правило вираженої за допомогою мови, і соціального зв'язку між людьми [1:160-161]. Первинність діалогічної комунікації не викликає заперечень.

Найрізноманітнішими є лінгвістичні аспекти вивчення діалогічного мовлення в різному комунікативному оточенні й у різних видах дискурсу. Діалогічні дискурси розглядаються з функціонально-стильової, комунікативно-прагматичної, семантичної, формально-граматичної позицій як в нашій країні, так і за кордоном. Предметом аналізу було співвідношення монологічних і діалогічних форм мовлення (М.М. Бахтін [2]); вивчалися особливості спонтанного та усно-мовленнєвого діалогу (К.А. Долінін [5], М. Стаббз [10]); пропонувалося вивчення діалогу в драмі і прозі (Н.Д. Борисенко [4]); розглядалася взаємодія авторського мовлення і мовлення персонажів у художній прозі та драматургії (Н.М. Шкворченко [9]). З числа досліджень останніх років, що становлять особливий інтерес в аспекті нашої роботи, слід

назвати дисертацію М.Г. Лук'янець, присвячену стратегічним і тактичним характеристикам респонсивних реплік [6]. Поза межами завдань цієї цікавої розвідки, втім, залишилися особливості міжгендерного спілкування персонажів у двовекторному вимірі – гендер автора::гендер персонажа, а також вектор точки зору, які досліджуються у нашій роботі.

Доцільно зауважити, що невпинний розвиток соціуму, комунікації в ньому з усіма її видами робить вивчення діалогічного мовлення й діалогічних дискурсів практично невичерпним у зв'язку з їх постійним розвитком, гнучким пристосуванням до лінгвістичних і позалінгвістичних умов, що постійно змінюються, а також у зв'язку з розвитком і виникненням нових парадигм мовознавчих досліджень. Нові мовознавчі штудії, присвячені діалогу, дозволяють глибше дослідити це багатогранне й багатоаспектне дискурсивне явище [8: 385] й виявити його цікаві характеристики, зокрема його властивості в міжгендерному й прагматичному аспектах.

Джерела та література

1. Бахтин М.М. Проблема речевих жанров /М.М. Бахтин // Бахтин. М.М. Собр. соч. – Т.5. – М.: Наука, 1996.
2. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. – М.: Искусство, 1986. – 424 с.
3. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф.С. Бацевич. – К.: Академія, 2004. – 344 с.
4. Борисенко Н.Д. Висловлення згоди та відмови в дискурсі британської драми: комунікативно-прагматичний аспект / Н.Д. Борисенко // Мовні і концептуальні картини світу / за ред.. А.Д. Белової. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2015 б. – Вип. 55. – Частина 2. – С. 24-29 – 434 с.
5. Долинин К.А. Интерпретация текста: Учебное пособие. Изд. 4-е. / К.А. Долинин. – М.: КомКнига, 2008. – 304 с.

6. Лук'янець М.Г. Респонсивні стратегії і тактики в сучасному англomовному діалогічному дискурсі : дис... канд. філол. наук : спец.10.02.04 "Германські мови" /М.Г. Лук'янець. – К., 2015. - 196 с.
7. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О.О. Селіванова. — Полтава : Довкілля-К, 2006. — 716 с.
8. Шевченко М.Ю. Діалогічність як когнітивна характеристика комунікативного дискурсу//Сучасні дослідження з іноземної філології: Збірник наукових праць. - Випуск 11. - Ужгород: ПП "Аутдор-Шарк", 2013.– с.383-390.
9. Шкворченко Н. М. Художній діалог у парадигмі досліджень / Н. М. Шкворченко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія. - 2014. - Вип. 11(2). - С. 96-98. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2014_11\(2\)__30](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2014_11(2)__30).
10. Stubbs M. On texts, corpora and models of language //Text, Discourse and Corpora. – L.: Continuum, 2007. - P.15-36.

Т.Ю. Білошицька

кандидат педагогічних наук,

старший викладач

Житомирський державний

університет імені Івана Франка

ДЕБАТИ ЯК МЕТОД НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

Проведення дебатів є ефективним засобом формування у учасників вміння зрозуміло і логічно формувати свою позицію, віднаходити переконливі факти й доводи в свою підтримку іноземною мовою.

«Дебати» (від французького слова «debat» - дискусія) називають чітко структурований організований публічний обмін думками між двома сторонами з актуальної теми. Метою дебатів є переконання в своїй правоті третьої

сторони, а не одне одного. Тому вербальні і невербальні засоби використовуються учасниками дебатів виключно для формування у слухачів позитивного враження від власної позиції [1].

Методика проведення дебатів полягає в такому:

- тему необхідно сформулювати у вигляді резолюції;
- розподілити учасників дебатів на дві групи – в підтримку резолюції та проти неї;
- вибрати голову і його помічника, який слідкуватиме за регламентом;
- підготовка “конструктивних аргументів”, які ґрунтуються на кількох положеннях, що логічно викладені і підкріплені фактами;
- здійснити спробу уявити, якими будуть доводи супротивника і підготувати контраргументи щодо спростування цих доводів;
- обґрунтувати причини, за якими учасники займають ту чи іншу позицію, вміти відстоювати свою правоту;
- оцінити наслідки реалізації позиції супротивника.

Під час дебатів промовець є опонентом інших виступаючих. Подібно до опонентів, він має намір переконати слухачів, що його точка зору та бачення ситуації - найправильніші. Обов'язковою фігурою під час проведення дебатів є головуючий, який слідкує за тим, щоб поведінка усіх учасників дебатів не порушувала певних регламентованих норм. Зазвичай дебати складаються з таких трьох етапів:

1. Формулювання та обґрунтування власної точки зору. Кожен промовець висловлює та обґрунтовує власну точку зору.
2. Обмін аргументами і запитання із залу. Промовці обмінюються репліками (на цьому етапі слухачі мають можливість ставити запитання).
3. Заключне слово промовців. Розстановка наголосів щодо повідомлених найсуттєвіших позицій, підведення підсумків.

На першому етапі (формулювання та обґрунтування власної точки зору) постає завдання – привернути й утримати увагу аудиторії. Викласти свою точку зору чітко і зрозуміло протягом короткого часу є справжнім мистецтвом за

допомогою таких чинників: увага, актуальність питання, аргументація, сприйняття аудиторією. Привертаючи увагу, речення мають бути короткими і стосуватися винятково суті питання; говорити необхідно в теперішньому часі, намагаючись уникати пасивного стану дієслова; наявний зоровий контакт – дивитися необхідно безпосередньо в очі опонентам. Актуальність питання потребує при підготовці до дебатів використати газетні та журнальні публікації, спілкуватися на ці теми з людьми, добре обізнаними з предметом дебатів. Аргументація повинна бути правильною: недоцільно відразу перераховувати всі аргументи, опонент може не реагувати на сильні аргументи. Можна скористатися проігнорованими аргументами для розв'язання дискусії. Проводячи дискусію, сторони орієнтуються на аудиторію та намагаються переконати саме її, для чого слід бути доброзичливими та відвертими. Не слід применшувати або перебільшувати своїх можливостей, треба демонструвати інтерес до свого опонента і його думок, навіть якщо вони сильно відрізняються.

На другому етапі (обмін аргументами і запитання із залу) – виступаючим дозволяється перебивати один одного, передбачені також запитання із залу. На цьому етапі надзвичайно важливо вміти миттєво реагувати, але перебивати опонента слід коректно. Слід примусити опонента втратити орієнтацію, особливо якщо він виступає занадто добре; створити незручності для виступаючого, ставлячи каверзні питання, згадуючи його попередні слова, яким він зараз суперечить. При цьому слід залишатися холоднокривим і детально наводити контраргументи, пояснювати і давати вичерпну відповідь. Дебати – не хаотична навала несподіваних атак опонента, а стратегічна і тактична гра, одержати перемогу в якій означає переконати слухачів. Кожен може використовувати зустрічні методи, що є важливими на цьому етапі дебатів.

На третьому етапі (заключне слово промовців) – необхідно всі основні позиції викласти на папері в тезовому вигляді, оскільки дуже ризиковано імпровізувати в заключній частині. Щоби заключна промова була дієвою, необхідно, щоб у ній ще раз наголошувалося на суті повідомлення, яке слід

донести до аудиторії. Способи дебатування, за допомогою яких необхідно вміти:

1. Стверджувати, що аргументи опонента в даному разі недоречні.
2. Доводити, що в опонента немає надійної аргументації.
3. Надавати якомога більше доказів.
4. Нагадувати опонентові його попередні слова поза контекстом, використовуючи їх проти нього ж.
5. Звинувачувати опонента у недоречних зауваженнях.
6. Спростовувати наведені супротивником приклади.
7. Протистояти супротивникові його ж зауваженнями, які він робив раніше.
8. Протистояти узагальненням, звертатись до опонента з вимогою пояснити свою точку зору на конкретних прикладах.
9. Визначати хибну аргументацію опонента.

Порадами при публічних виступах є такі: бути впевненим у собі, у своїй ґрунтовній підготовці та обізнаності з ситуацією; демонструвати ентузіазм; виявляти особисту зацікавленість предметом; під час виступу звертатись переважно до аудиторії, зрідка - до опонента, зовсім іноді - до головуючого, але в жодному разі не фіксувати свій погляд на одній точці в залі; підтримувати зоровий контакт із якомога більшою кількістю присутніх; артикулювати якомога чіткіше; не виправляти мовні помилки; робити паузи після важливих ремарок; висувати лише одну конкретну ідею в одній фразі; не привертати занадто багато уваги до слабких моментів у своїй доповіді; робити паузи, щоби підкреслити значення окремих положень промови.

У світі існує безліч форматів проведення дебатних ігор, але найпопулярнішими є наступні чотири: формат “Карла Поппера” та “Британський парламентарій”, формат “Лінкольна-Дугласа” та “Американський парламентарій” [2].

Формат “Карла Поппера”

Його використовують з метою навчання гравців – початківців, школярів або студентів першокурсників, адже він є найм'якшим форматом командних дебатів.

Правила гри:

1. Дебатують 2 команди в кожній з яких по 3 спікера.
2. Команди завчасно готують теми за якими доведеться вести дискусію, але не знають, яка роль їм випаде: сторони “ствердження” чи “заперечення”. Тому, вони готують одразу аргументи “за” та “проти”.
3. Кожному гравцю надається час для доведення своєї позиції та спростування позицій суперників. Перші спікери мають на виступ 6 хвилини, другий та третій – 5 хвилин. Перший та другий гравці мають ще додатковий час для відповіді на запитання від протилежної сторони – 3 хвилини. Третій спікер робить загальний підсумок виступу всієї команди і не відповідає на запитання.
4. Під час гри кожна команда має право взяти декілька хвилин на підготовку (в сумі не більше 8 хвилин за всю гру).

Формат “Британський парламентарій”

Правила гри:

1. Учасників розподіляють на дві палати парламенту: Уряд та Опозицію. Грають 4 команди: перший Уряд – перша Опозиція; другий Уряд – друга Опозиція. В кожній команді по 2 гравців. До складу першого Уряду та Опозиції входять: Прем'єр-Міністр та його заступник, Лідер опозиції та його заступник. До складу другого Уряду та другої Опозиції – член та секретар Уряду і член та секретар Опозиції.
2. Уряд повинен запропонувати законопроект на тему дебатів та переконати суддю, що його варто прийняти. Опозиція – аргументувати не доцільність прийняття такого законопроекту.
3. Кожному гравцю надається від 5 до 7 хвилин на виступ. Після кожного виступу представників з Уряду виступ переймає представник із Опозиції.

4. Після промови учасника гравець з протилежної команди може задати запитання на яке відводиться не більше 15 секунд.

Формат “Лінкольна-Дугласа”

1. Участь приймає 2 гравці: один виступає “за”, а інший “проти” запропонованої тези.

2. Першим виступає гравець “за” та відповідає на запитання гравця “проти”. Потім виступає гравець “проти” і також відповідає на запитання гравця “за”.

3. Після того як сторони довели свою точку зору, вони повинні заперечити думку противної сторони. Для цього кожному гравцю надається ще додатковий час.

4. Останньою виступає сторона “за” – вона підводить підсумки.

5. Важливо не заважати опоненту під час виступу, але під час запитань можна перебивати гравця.

ЛІТЕРАТУРА

1. Орешина Е. Е. Методика обучения обсуждению проблемы в форме дебатов: Дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Екатерина Евгениевна Орешина. – Тамбов, 2008. – 187 с.

2. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.

Г.Л. Прокоф'єв

*кандидат філологічних наук, доцент
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини*

КОМУНІКАТИВНЕ ЗНАЧЕННЯ ЗАПЕРЕЧНИХ ВИСЛОВЛЕНЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Об'єктом нашої уваги є певні семантичні та прагматичні риси заперечних висловлень, закріплені за особливостями їхньої граматичної структури, а також смислові ознаки, що виходять за межі основного комунікативного значення

базових мовленнєвих дій, а саме за межі заперечення пропозиції, скасування обіцянки, наказу, запиту інформації тощо. Також ми приділяємо увагу тенденції переміщення/підйому заперечення в структурі речення.

Стилістична фігура літоти, яка утворюється поєднанням в одному висловленні кількох заперечень, зазвичай використовується для надання оцінці образності та “покращення” смислу. Однак, деякі літоти, такі як “*not unkind*”, “*not impossible*”, завдяки частому використанню майже втратили свою образність, але залишаються засобом зниження прагматичної сили мовленнєвої дії, пор.:

(1) *We not infrequently go abroad. = We quite often go abroad.* [1, с. 103]

Складнішою є ситуація з тими літотами, які зберігають образність, та характером їхнього впливу на прагматичну силу мовленнєвої дії, пор.:

(2) *The relationship here is not unproblematic. ∴ The relationship here is quite problematic.*

На перший погляд, використання непрямой оцінки мало б зменшити інтенсивність висловленого ствердження. Насправді ж, має місце загострення уваги до відповідності прямого значення речення дійсному стану справ. Отже, є підстави говорити про неоднозначність впливу образності мовних засобів на параметр ілюктивної сили.

Вживання заперечення там, де воно за граматичними ознаками не повинно мати місця, також може призвести до схожих наслідків. Так, розділове питання незмінної негативної полярності часто виражає відверту насмішку [3, р. 80]:

(3) *Oh, bears aren't carnivorous, aren't they?*

Іноді має місце плеонастичне використання заперечних речень у розмовній мові, коли фрази на кшталт “*I don't think*” або “*I don't suppose*” частково дублюють смисл заперечних речень, після яких вживаються:

(4) *She hasn't got much chance of passing the exam, I don't think.*

(5) *We won't be back before midnight, I don't suppose.* [4, с. 357]

Синтаксичні особливості також багато в чому визначають той діапазон комунікативних смислів, яких набуває речення в контексті його використання.

Переважно з позитивним смислом заперечна форма вживається у вигуках:

(6) *Hasn't she grown!* [4, с. 194]

Досить часто загальні питання у заперечній формі використовуються для встановлення та підтримання контакту між комунікантами:

(7) *Don't you remember...?* [2, с. 255]

Відповідь на загальне питання у заперечній формі має в англійській мові, у порівнянні з українською, деякі обмеження. На запитання типу *"Isn't he here yet?"* (укр. *"Його ще немає?"*) відповідь *"No"* (або *"No, he is not"*) відповідає українським *"Так, немає"* і *"Ні, немає"*, які мають схоже контекстуальне значення. Щодо відповіді *"Yes"* (або *"Yes, he is"*), то вона має лише один комунікативно вірний український аналог – *"Ні, він є"*. На думку Дж. Ліча та Я. Свартвіка, в англійській мові, на відміну від деяких інших мов, відповідь дається не на поверхневе, або таке, що виходить з формальних ознакам, а на глибинне значення загального заперечного питання [1, с. 96].

Заперечні форми модальних дієслів *"may not"* та *"must not"* у коротких відповідях замінюються на комунікативно ввічливі аналоги, пор.:

(8) - *May I take it? - Please, don't* (замість* *No, you may not*).

(9) - *Must we bring the books tomorrow? - No, you needn't* (замість* *No, you must not*).

Заперечне питання у більшості випадків реалізується як формула ввічливості, знижуючи категоричність оцінок, пропозицій, скарг, запрошень тощо:

(10) *Wouldn't it be better to switch the lights on?*

(11) *Wouldn't you like something to drink?*

(12) *Don't you ever listen to what I say?*

(13) *Why don't you come and spend the weekend with us?* [4, с.356]

Цікаво, що такі питання не завжди можливі. Наприклад, речення *"*Can't you help me for a moment?"* є комунікативно аномальним і не вживається у мовленні. Необхідне значення передається загальним питанням позитивної форми або розділовим питанням змінної полярності типу +\–:

(14) *Excuse me, can you help me for a moment? // You can't help me for a moment, can you?* [4, с.356]

Досить незвичним для носія української мови є використання в розмовному варіанті англійської мови для вираження почуттів сумніву та невпевненості заперечної форми дієслова, яка насправді не має заперечного значення. У таких випадках заперечна форма може бути замінена на позитивну без зміни значення висловлення, пор.:

(15) *I shouldn't be surprised if they didn't get married soon. = I shouldn't be surprised if they got married soon.*

(16) *I wonder whether I oughtn't to go and see a doctor. = I wonder whether I ought to go and see a doctor.* [4, с.357]

У цих реченнях очевидна надлишковість заперечного значення не утворює тавтології. Воно анулюється на рівні прямого/буквального значення, будучи суто стильовою рисою.

Розглянуті приклади яскраво свідчать про те, що аналіз дії заперечення лише на власне граматичному рівні, без урахування численних додаткових семантичних і прагматичних ознак, далеко не вичерпує його комунікативного значення. Отже, використання тих чи інших заперечних форм та структур залежить, насамперед, від прагматичних та стилістичних міркувань і, лише в другу чергу, є аспектом синтаксису.

Література

1. Лич Д., Свартвик Я. Коммуникативная грамматика английского языка / Д. Лич, Я. Свартвик. – М.: Просвещение, 1983. – 304 с.
2. Alexander L.G. Logman English Grammar / L. G. Alexander. – N.Y.: Longman, 1998. – 374 p.
3. Baciu I. Tag Questions in English and Romanian / I. Baciu // Analele Universitatii Bucuresti. – 1981. – Anul 30. – № 1. – P. 75-81.
4. Swan M. Practical English Usage / M. Swan. – Oxford: Oxford University Press, 2002. – 654 p.

Ю. В. Загребнюк
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови та методики її навчання
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В СИСТЕМІ ОСВІТИ ЗВО

Інноваційні процеси в системі освіти засвідчують якісно новий етап взаємодії та розвитку науково-педагогічної творчості та процесів застосування її результатів. Для них характерна тенденція до ліквідації розриву між процесами створення педагогічних новацій і процесами їх сприйняття, адекватного оцінювання, освоєння та застосування, а також до подолання суперечності між стихійністю цих процесів і можливістю та необхідністю свідомого управління ними [1].

Педагогічна інноватика відповідно до особливостей інноваційних процесів охоплює такі теоретичні блоки понять і принципів: створення нового в системі освіти та педагогічної науки; сприйняття нового соціально-педагогічним співтовариством; застосування педагогічних новацій, а також система рекомендацій для теоретиків і практиків щодо пізнання інноваційних освітніх процесів та управління ними [1].

Освітніми інноваціями є вперше створені, вдосконалені або застосовані освітні, дидактичні, виховні, управлінські системи, їх компоненти, що суттєво поліпшують результати освітньої діяльності[1].

Педагогічні інновації — це результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем. Продукт інновацій може бути прямим (нові навчальні технології, оригінальні виховні ідеї, форми та методи виховання, нестандартні підходи в управлінні) та побічним (зростання педагогічної майстерності вчителя і керівника, рівня його культури, мислення, світогляду) [1].

Педагогічна інноватика – вчення про створення, оцінювання, освоєння і використання педагогічних новацій. Як зазначає І. Дичківська, більшість

дослідників сходяться на тому, що структура інноваційного навчання оптимально відповідає характеру сучасних соціальних процесів. Як відомо, однією з особливостей сучасного суспільства є відкрита перспектива. З огляду на це інноваційне виховання і навчання, на протигагу традиційному, яке реалізовувалось «у сучасному, виходячи з минулого», прагне функціонувати у контексті сьогодення, орієнтуючись на майбутнє[1].

Педагогічна інноватика полягає у постійному пошуку і впровадженні нових максимально ефективних технологій навчання і виховання, результатом яких має бути формування високо адаптованої до змінних умов, активної, діяльної, творчої особистості, яка вміє аналізувати, долати будь-які труднощі, бо вона ще в юному віці з допомогою вчителя пізнала, створила себе, навчилася володіти собою. Орієнтація на нове, пошук і впровадження нового не є самоціллю педагогічної інноватики. Вона спрямована, передусім, на забезпечення адекватності навчально-виховного процесу і його результатів вимогам суспільства. А в динамічно змінюваному соціумі це спонукатиме до постійного оновлення змісту і форм навчання та виховання, максимально уважного і водночас критичного ставлення до всього нового[1].

Слід зазначити, що нині в освіті окреслилися такі два напрями: технологічний та гуманістичний [1].

Технологічний напрям організації педагогічного процесу спрямований на ефективність навчання, розроблення критеріїв засвоєння, оцінювання, подання інформації та етапів її засвоєння, конкретизацію навчальних цілей, корекцію зворотного зв'язку, повне засвоєння знань, умінь і навичок. Він реалізується за допомогою «технології навчання». Гуманістичний напрям організації педагогічного процесу спрямований на формування і розвиток особистості, критичного, творчого мислення вихованця та реалізується за допомогою моделей навчання, передусім дослідницької, комунікативно-діалогової, дискусійної та ігрової [1].

Сучасні освітні технології збагачують освітній процес за рахунок впровадження активних, аналітичних, комунікативних засобів навчання,

забезпечують зв'язок теорії та фундаментального підходу в науці з практикою і прикладними дослідженнями, змінюють уявлення викладачів і учнів про освітню діяльність, формують сучасні компетенції у майбутніх фахівців, що відповідають вимогам ринку праці, забезпечують становлення аналітичних, організаційних, проектних, комунікативних навичок, здатності прийняття рішень у невизначених ситуаціях, уміння будувати і керувати індивідуальними освітніми програмами, є ресурсом для зміни змісту освіти і структури освітнього процесу відповідно до міжнародних вимог і Болонської угоди [1].

Сучасність педагогічних технологій визначається не конкретикою нових способів і форм організації навчального процесу, а методологією, що закладена в основу тієї чи іншої технології. Саме тому до сучасних можуть бути віднесені лише ті, що спрямовані на організацію самостійної пізнавальної пошукової діяльності учнів на основі розвитку навичок самоспостереження, самопізнання, рефлексії, самоосвіти, тобто наявна свідома відмова від ретрансляції знань, орієнтації на систему знань як основу освітньої ідеології [1].

На ефективність процесу застосування сучасних освітніх технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців впливають такі фактори: стан соціально-психологічного клімату в учнівському колективі, соціальна важливість професії; рівень професіоналізму педагогічного колективу навчального закладу; наявність науково обґрунтованого професійно спрямованого плану навчально-виховної роботи; індивідуальні здібності учнів; здатність викладачів до ефективного впровадження сучасних освітніх технологій; дидактична орієнтація на вироблення позитивного мотивованого ставлення учнів до нового; аналіз схеми управління впровадженням сучасних освітніх технологій у підготовці майбутніх фахівців[1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Вдович С. М., Палка О. В. Сучасні освітні технології мовної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування [Електронний ресурс] / С. М. Вдович, О. В. Палка // методичний посібник. – Режим доступу : https://lib.iitta.gov.ua/4599/1/Vdovych_Palka_2013.pdf

О. Дєнічєва

кандидат педагогічних наук, доцент

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ВИКОРИСТАННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Трансформація змісту освіти в Україні передбачає зміни підходів до становлення та розвитку особистості в умовах інтенсифікації інформаційних потоків, що сприяє впровадженню нових технологій та методів організації навчально-виховного процесу в освітніх закладах.

Звернімо увагу на те, що метою модернізації змісту освіти є навчити здобувачів освіти правильно сприймати інформаційний контент, зміст соціальних мереж; розрізняти іншомовні електронні ресурси; усвідомлювати важливість якісної освіти; розвивати екологічне мислення. Модернізація змісту освіти також орієнтована на індивідуальний розвиток особистості, набуття практичних умінь та навичок, самовдосконалення та професійну реалізацію в соціумі.

Інноваційні технології, які активно впроваджуються в освітній процес навчальних закладів націлені на допомогу особистості отримати не тільки фахову якісну освіту, а й формування практичних навичок необхідних для самореалізації та соціалізації [2]. Інноваційні технології розглядаємо як сукупність систематизованих дій, засобів та прийомів, спрямованих на досягнення освітньої мети, педагогічних цілей та результатів навчання.

Необхідно підкреслити, що використання інноваційних технологій спрямовується на особистісний розвиток здобувачів освіти з метою набуття нового практичного і професійного досвіду; розвиток творчого та критичного мислення, формування особистих цінностей, які у подальшому житті мотивують саморозвиток людини. З-поміж багатьох технологій вирізняємо

технологію особистісно орієнтованого навчання, яка фокусується на створенні умов для здорової соціально-психологічної атмосфери у групі, а також партнерських стосунків між викладачами і студентами [2].

Особистісно орієнтована технологія навчання, згідно з науковими поглядами М. Гриньової, досліджується з біологічної, психологічної, педагогічної та соціальної позицій становлення особистості в соціумі. Важливою складовою реалізації цієї технології вважається організація процесу навчання з урахуванням фізичного, психологічного, інтелектуально-емоційного станів здобувачів освіти задля вдосконалення їх індивідуального стилю навчання [1].

Впровадження особистісно орієнтованого підходу у навчально-виховний процес закладів вищої освіти передбачає розвиток індивідуального потенціалу людини, надання комфортних умов для її самореалізації та прояву творчих здібностей. У процесі реалізації такого підходу увага приділяється технологіям, які націлені на полегшення психологічної адаптації особистості до навчання та розвиток умінь через освоєння фахової діяльності в певних умовах.

Наголосимо на тому, що концептуальну основу особистісно орієнтованого підходу складають філософські ідеї гуманізації та лібералізації освіти. Гуманізація освіти розглядається як процес модернізації змісту освіти, який спрямований на усвідомлення особистістю важливості розвитку здібностей та соціальних інтересів. Гуманізація також визначає основні шляхи для успішного саморозвитку здобувачів освіти, створює умови для їх самовизначення в соціумі. Лібералізація освіти передбачає створення умов та можливостей для індивідуального розвитку особистості. Істотного значення у процесі лібералізації освіти набуває розвиток умінь здійснювати аналіз результатів отриманих знань та усвідомлення важливості індивідуальної та соціальної відповідальності [3, с.99-101]. Лібералізація та гуманізація – це процеси, які допомагають визначати слабкі та сильні сторони розвитку особистості, розкривати індивідуальні здібності та особливості її інтелектуального потенціалу.

Акцентуємо увагу на тому, що особистісно орієнтований підхід дозволяє використовувати різні технології, які фіксуються на діагностиці розумових і творчих здібностей та зміні ролі педагога в навчальних закладах різного типу; також зосереджуються на процесах індивідуалізації навчання з метою успішної самореалізації особистості[4, с.346-348].

Варто зазначити, що модернізація освітніх компонент здійснюється відповідно до основних положень особистісно орієнтованого підходу, враховуючи демократичні ідеї під час організації навчання. Тож, впровадження особистісно орієнтованої технології протиставляється традиційним прийомам і засобам підготовки здобувачів освіти, що сприяє визначенню потенціалу індивідуальних досягнень особистості та її рівня конкурентоспроможності.

Список використаних джерел:

- 1.Гриньова М.В. Особистісно орієнтована технологія навчання та виховання
URL: <http://acup.poltava.ua/wp-content/uploads/2015/03/GrinovaM.pdf> (дата звернення:17.03.2021).
- 2.Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / за ред. Бахтіярова Х.Ш.. Київ. 2017. 172 с.
3. Мелещенко Л. П. Лібералізація освіти в Україні:стан та перспективи. Нова парадигма. 2013. Вип. 115. С. 98-104. *URL:* http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nopa_2013_115_14 (дата звернення: 19.03.2021).
- 4.Професійна педагогічна освіта: особистісно орієнтований підхід : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир. 2012. 436 с.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ГРУПОВОГО НАВЧАННЯ

Інтерактивні технології навчання стали невід'ємною частиною сучасного навчального процесу. Інтерактивне навчання передбачає активну взаємодію і залучення усіх учасників у пізнавальний процес. В інтерактивній формі навчання відбувається діалог: не лише взаємодія між викладачем і студентами, а й активна бесіда і співпраця між студентами. Викладач виконує координуючу або консультативну роль. Це означає, що викладач і студенти виступають рівноправними суб'єктами навчання, кожен з яких може мати власну думку, яка априорі має право на існування [2].

Проблемами інтерактивного навчання займалися багато вітчизняних та зарубіжних науковців, такі як Х. Браун, Д. Бірн, О. Пошетун, Л. Пироженко, Т. Кравчина, Ш. Амонашвілі, Л. Калініна та інші.

Доведено, що інтерактивне навчання – це практичний підхід до вивчення іноземних мов. Інтерактивне навчання іноземної мови може мати багато різних форм, коли студенти зміцнюють свої вміння критичного мислення та вирішення проблем, використовуючи набагато більш цілісний підхід до навчання [1].

Слід зазначити, що інтерактивні технології можна розділити на 4 основні групи:

- *інтерактивні технології кооперативного навчання;*
- *технології колективно-групового навчання;*
- *технології ситуативного моделювання;*
- *технології опрацювання дискусійних питань.*

Детальніше розглянемо декілька інтерактивних технологій кооперативного та групового навчання.

1. Обговорення в малих групах

Малі групи створюються для стимулювання мислення та вироблення ідей, пов'язаних з певною темою. Цей метод інтерактивного навчання слід використовувати для обговорення проблемних питань. Кожна із груп має продемонструвати результати обговорення питання малою кількістю слухачів, а викладач – підвести підсумки обговорення, зробити висновки, знайти спільний знаменник. Оптимальний розмір групи для обговорення становить 4-6 осіб. Обговорення має бути достатньо коротким, приблизно 10 хвилин.

Існує багато способів об'єднання у групи:

- розрахунок за номерами;
- жеребкування (наприклад, витягування кольорових стікерів);
- об'єднання за інтересами або сферами діяльності (наприклад, якщо робота у групах спрямована на різні вектори діяльності і потребує розподілу згідно зі спеціалізацією);
- вільне об'єднання, за бажанням учасників;

Сформулюємо основні ознаки, які властиві навчанню в малих групах:

- спільність мети і завдань (співробітництво, а не змагання лежить в основі навчання в групі);
- індивідуальна відповідальність (індивідуальна відповідальність означає, що успіх усієї команди залежить від внеску кожного студента, що передбачає допомогу членів команди один одному);
- рівні можливості успіху (рівні можливості припускають, що будь-який студент повинен удосконалювати свої власні досягнення);
- кожен студент вчиться в силу власних можливостей, здібностей і тому має шанс оцінюватися нарівні з іншими[2].

2. Мозковий штурм (brainstorming)

Ефективний метод колективного обговорення, пошук рішень, що спонукає студентів виявляти свою уяву і творчість шляхом вільного

висловлення думок всіх учасників і допомагає знаходити кілька рішень з конкретної теми.

Мозковий штурм застосовується як для обговорення всією групою студентів, так і в малих групах. *Його мета* – сформулювати якомога більше ідей на задану тему протягом обмеженого періоду часу.

«Мозковий штурм» (brainstorming) проводиться у два етапи.

На першому етапі формулюють ідеї – всі, навіть найнеймовірніші. Дуже важливо під час першого етапу слідувати, щоб не було критики ідей, оскільки це гальмує подальший темп та ентузіазм генерування ідей. Відсутність критики спонукає студентів розглядати питання з різних точок зору, запроваджувати нестандартний підхід та враховувати оригінальні погляди.

На другому етапі ідеї оцінюють та обирають найкращі варіанти для подальшої роботи.

Коли застосовувати метод:

- якщо перед групою поставлено дуже конкретну проблему;
- якщо група доволі однорідна та її члени не побоюються висловити власні ідеї;
- у невеликих групах найкраще близько 10 осіб;
- в не дуже великому приміщенні, де на дошці можна розташувати фліп-чарти із записаними на них ідеями.

Принципи участі в мозковому штурмі:

- «не дозволяється критикувати ідеї» – це обов'язкова умова для ефективного застосування методу;
- кожен ідею слід записувати за можливості якнайправильніше, однак стисло;
- не слід обмежувати кількість ідей, пам'ятаючи, що важлива саме їхня кількість, а оцінювання буде здійснено наприкінці вправи;
- важливі ідеї зазвичай нестандартні;
- доцільне якнайширше використання та розвиток вже названих ідей чи пропозицій.

Переваги мозкового штурму:

- добре застосований метод приведе до значної кількості розв'язків;
- метод можна успішно застосовувати до розв'язування проблемрізноманітних галузей;
- сприяє посиленню інтеграції групи;
- збільшує власну ініціативу, впевненість у собі, творче мислення учасників.

Недоліки мозкового штурму:

- важко домогтися від учасників утриматися від взаємної критики;
- труднощі при проведенні методу у більших групах;
- неефективний при занадто загально сформульованій проблемі[2].

Слід зауважити, що не тільки навчальні методи можуть бути груповими, а й методи викладання.

3. Командне викладання (team-teaching), співпраця між викладачами

Командне викладання (team-teaching) – це співпраця двох викладачів, які працюють разом для досягнення спільної мети – вдосконалення навчальної діяльності учасників заняття. Командне викладання позитивно позначається на професійному розвитку викладачів. Головними складовими командного навчання є командне планування, командне викладання і командне спостереження. Завдяки такому методу викладачі навіть з різним рівнем досвіду роботи мають величезну можливість співпрацювати у рівній мірі.

Даний метод дозволяє відзначити ряд своїх переваг:

- колегіальність: командне навчання надає гарну можливість викладачам дізнатися більше один про одного. Такий вид роботи дозволяє налагодити тісніші професійні стосунки між викладачами з різним досвідом;
- диференціація ролей: правильний розподіл ролей під час заняття. Кожний викладач під час командного викладання може вести заняття, спостерігати за ходом роботи або надавати допомогу у роботі, забезпечуючи різницю у темпі викладання.

- синтез досвіду: командне навчання дозволяє вчитися один у одного при плануванні та проведенні інтерактиву. Різні бачення проблеми та шляхів її вирішення, різний досвід у сфері викладацької діяльності збільшує шанси проведення успішного заняття;

- професійний ріст викладачів: при спостереженні за процесом викладання одного з викладачів є можливість бути критичним другом своєму напарникові, а саме: надавати конструктивну критику і загальний коментар з приводу заняття;

- покращення подальших програм: спільне обговорення позитивних і негативних моментів після заняття сприяє подальшому поліпшенню та розвитку занять у майбутньому;

- позитивне сприйняття з боку учасників: студенти мають можливість сприймати різні позиції, а також тримати концентрацію уваги через постійну зміну спікерів (новий голос, нова точка зору, новий етап роботи) [2].

Форми і методи інтерактивного навчання можуть ефективно застосовуватись не тільки в аудиторії, а і в умовах дистанційного (online) навчання: наприклад на платформі Zoom. Викладач має можливість розділити всіх учасників конференції на групи - окремі “Сесійні зали” (“breakout rooms”) в середині конференції. Викладач може підключатися до кожної з таких зал. Учасники однієї сесійної зали не чують та не бачать обговорення в інших залах. Така функція дає можливість провести обговорення в парах, групах, командах тощо. Можна зробити розподіл між групами самостійно або автоматично. Налаштування дозволяють автоматично змінювати склад груп та ставити часові обмеження[3].

Також, можна ефективно використовувати дошку Zoom (Whiteboard). Це функція, яка дозволяє учасникам конференції спільно малювати, писати, робити позначки на білому екрані в режимі реального часу [4].

Отже, розглянувши інтерактивні технології групового навчання, можна зробити висновок, що дані методи дозволяють інтенсифікувати процес розуміння, засвоєння й творчого застосування знань при вирішенні практичних

завдань на заняттях з іноземної мови, а також підвищують мотивацію і залученість кожного студента у навчальний процес. Інтерактивне навчання формує здатність мислити критично і креативно.

Список використаних джерел

1. Байда М.В. Технології навчання у співпраці / М.В. Байда //Інтерактивні технології навчання іноземної мови як засіб реалізації завдань нової української школи. – 2017. – С. 90 – 98
2. Інтерактивні методи викладання. Практичні поради для суддів-викладачів. – К.: ФОП Демчинський О. В., 2017. – 64 с.
3. Tutorial: Zoombreakout rooms [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://history.washington.edu/tutorial-zoom-breakout-rooms>
4. Tutorial: Zoom virtual whiteboard [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:<https://history.washington.edu/tutorial-zoom-virtual-whiteboard>
5. What is Interactive Learning? – Overview & Tools [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://study.com/academy/lesson/what-is-interactive-learning-overview-tools.html>

L.M. Liushnivska

teacher at the Department of English

Language and Methods of Its Teaching,

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

TEACHING PRONUNCIATION: A TEXTBOOK REVIEW

One of the most urgent and important tasks Ukraine sets before its system of school and university education is raising the standards of foreign language study. Teaching a foreign language involves the integration of two aspects. First, a foreign language is viewed as a system of linguistic signs which are associated with different language levels: phonology, grammar (morphology and syntax) and lexis. Consequently, in terms of teaching we speak about teaching three aspects of language

construction: pronunciation, grammar and vocabulary. On the other hand, language is a universally accepted means of communication. This means that it is not enough for students to master grammar rules and structures, words and word combinations and rules of their pronunciation. The present paper aims at reporting the findings of the review of EFL textbooks used in Ukrainian senior school with regard to addressing the teaching of pronunciation.

What pronunciation topics do the coursebooks cover?

In this section, we present the results related to the pronunciation topics covered in each of the two textbooks.

Topics were divided into two main sub-groups: segmentals and suprasegmentals according to the main pronunciation areas indicated in the professional literature on intelligibility and in the foreign language curricula for different levels of school education in Ukraine. The term ‘segmental’ refers to ‘any discrete unit that can be identified, either physically or auditorily, in the stream of speech’ [2, p. 158]. In other words, these are individual sounds or ‘segments’ of speech, i.e. vowels and consonants, which form a syllable. The term ‘suprasegmental’ implies units which are beyond the level of individual sounds [1, p. 2]. They embrace intonation, phrasing, stress, timing, rhythm (suprasegmental aspects) and how the voice is projected (voice quality) [5, p. 1].

When the two lists of pronunciation topics covered in the textbooks are compared, it is clear that in general they cover almost the same areas. Both textbooks focus on different intonation patterns and deal with sentence stress. However, *On Screen* also addresses word stress. Some attention is paid to pronunciation of certain words in both textbooks.

How are pronunciation topics addressed in terms of efficiency and thoroughness?

It is clear that rating a certain pronunciation topic as being covered or not does not provide any detailed information about the way the textbook can be efficiently employed by both learners and teachers in addressing different pronunciation issues. Hence, the next stage of our analysis deals with the coverage of pronunciation topics in terms of their thoroughness and efficiency.

To start with, in terms of thoroughness the textbooks under consideration provided the following types of intonation exercises: listen and repeat; listen and underline; listen and say; listen and read out; listen, mark and repeat; and listen and check.

When considering the pronunciation topics covered by the textbooks under analysis, it becomes clear that there is no system in the coverage of topics. The textbooks fail to make explicit connection between the pronunciation topics covered. As a result, learners are not able to see pronunciation components as parts of the interconnected system. For example, both textbooks present the different features of intonation in isolated sections and no attempt is made to group related topics together as part of a systematic presentation of melody and intonation. Thus, we believe that if no explicit guidance is provided, learners will not be able to develop their awareness of pronunciation features as elements of one integrated system.

What support do the textbooks offer teachers who may have little or no training in teaching pronunciation?

In this section we present results related to whether textbooks provide additional resources or tips to aid inexperienced teachers. This question is important because teachers usually receive no stand-alone pronunciation training [5, p. 266].

The Teacher's book does not provide any additional information or support for the teacher in dealing with this issue in the classroom.

Hence, the textbooks under consideration received a rating of No, meaning they provided no other information to teachers beyond what is included in the student text.

As far as the rationale for the selection of pronunciation content is concerned it is not provided at all or is scarcely explained. *Nor do* the textbooks provide any guidelines or rubrics either for the teacher or for learners to evaluate/assess pronunciation performance.

The coursebooks used in the senior secondary school in Ukraine, both English and Ukrainian editions considerably differ in terms of the coverage of pronunciation topics. Unlike English editions, the Ukrainian ones fail to cover any of the pronunciation or intonation features completely. Both English editions display a

tendency to cover mostly suprasegmental group of pronunciation features with a focus on intonation of different patterns and sentence stress. Segmentals are barely addressed with the exception for some isolated pronunciation features. One of the topics for more in-depth research is the development of teaching materials in accordance with the current requirements to teaching foreign language pronunciation; designing new foreign language curricula, etc.

Literature

1. Algethami G. The Interlanguage Speech Intelligibility Benefit: The Case of Arabic-Accented English. Proceedings of the 2nd Pronunciation in Second Language Learning and Teaching Conference . Ames, IA: Iowa State University, Sept. 2010. – P. 30-43.
2. Brown A. Pronunciation Models. NUS Press, 1991. – 134 p.
3. Dalton D.F. Some Techniques for Teaching Pronunciation . The Internet TESL Journal. 589 p
4. Watts P. Integrated Speaking, Listening and Pronunciation : Are Textbooks Leading the Way? Proceedings of the 4th Pronunciation in Second Language Learning and Teaching Conference. 2012. P. 265- 278.

А.Ю. Опришко

викладач

*Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини*

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЙОГО ПЕРЕВАГИ

Наразі особливої актуальності набуває розвиток і використання інформаційних технологій дистанційного навчання. Не випадково цю форму навчання фахівці з стратегічним проблемам освіти називають освітньою системою 21 століття.

Особливо актуальним цей вид навчання постав зараз в умовах пандемії, коли це стало єдиним методом навчання як у середній школі, так і у закладах вищої освіти. Не дивлячись на те, що досить велика кількість сприймала на початку таке навчання досить скептично, все ж воно має ряд переваг.

Теоретичні і практичні аспекти дистанційного навчання були розглянуті в дослідженнях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених: Дж. Е. Адамс, Ф. Бодендорф, А. А. Андрєєва, В. Ю. Ващенко, В. О. Куклева.

Дистанційні освітні технології при вивченні англійської мови вигідно відрізняються від традиційних технологій. А саме:

- Гнучкість-можливість для студента займатися в зручний час, в зручному місці і темпі.
- Паралельність-навчання можна проходити паралельно з очною формою в будь-якому іншому або в своєму вузі.
- Охоплення-одночасне звернення до багатьох джерел навчальної інформації (електронних бібліотек, банківданих, баз знань і т.д.) великої кількості учнів.
- Спілкування через мережі зв'язку один з одним і викладачами.
- Економічність-ефективне використання навчальних технічних засобів, концентроване та уніфіковане представлення навчальної інформації та мультидоступ до неї.
- Технологічність-використання в освітньому процесі нових досягнень інформаційних і телекомунікаційних технологій, що сприяють просуванню людини у світовий постіндустріальний інформаційний простір.
- Соціальне рівноправність-рівні можливості здобуття освіти незалежно від місця проживання, стану здоров'я, елітарності, матеріальної забезпеченості.
- Інтернаціональність-експорт та імпорт світових досягнень на ринку освітніх послуг. Впровадження в освітній процес дозволяє розширити і

оновити роль викладача, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно вдосконалюватися, підвищувати творчу активність.

- Позитивний вплив на студента (слухача) — підвищення творчого та Інтелектуального потенціалу людини, що отримує дистанційну освіту, за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, використання сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій, уміння самостійно приймати відповідальні рішення.

Дистанційне навчання іноземним мовам має свої особливості. Це пов'язано з тим, навчання передбачає різні види мовленнєвої діяльності. Проте воно є досить ефективним при вивченні іноземних мов у закладах вищої освіти.

Література

1. Андреев А. А. Дидактические основы дистанционного обучения в высших учебных заведениях: дис. доктора пед. наук: 13.00.02 – теория и методика обучения (создание и использование средств обучения) / Андреев Александр Александрович. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.dissercat.com/content/didakticheskie-osnovy-distantionnogo-obucheniya-v-vysshikh-uchebnykh-zavedeniyakh>
2. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: [монографія] / В. Ю. Биков. – К.: Атіка, 2009. – 684 с.
3. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні року: Постанова від 20 грудня 2000 [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України // Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>.
4. Adams J. E-learning offer myriad opportunities for rapid talent development [Electronic resource] / Jean Adams // T+D. – 2008. – March. – P. 69-73.

USING TEXTS OF FICTION IN THE PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE FORMATION WHILE TRAINING STUDENTS OF THE NON-PHILOLOGICAL SPECIALTIES

Today, communication is becoming not only interpersonal but also intercultural. Given this, there is a need for effective organization of the learning process of oral communication. The main task of the foreign language course in non-philological higher educational establishment is the acquisition by students of communicative competence, the level of which allows the use of foreign language both in professional activities and for self-education. A component of students' future professional activity is foreign language communicative competence. The process of formation of communicative competence will be effective if a foreign language is taught in inseparable connection with the study of a foreign language culture.

The use of literary text for the development of monologue speech in English was studied by Ye.Kh. Vilialon. N.M. Toptyhina dealt with the problem of teaching discussion on the material of literary texts in the process of learning English as a second foreign language. The problem of selection of textual material in the methodology of teaching foreign languages was dealt with by I.L. Bim, I.V. Rakhmanov, R.Yu. Martynova, V.M. Plakhotnyk, V.V. Safonova and others.

Works of fiction play a leading role in learning about other cultural realities and in forming a positive attitude towards the country and the people whose language is being studied. The ability to read gives students the opportunity to use foreign literature to search for information on the specialty or information of interest, to meet their reading or creative needs, to improve oral skills and more. Reading original fiction plays a leading role in learning about another culture.

The text of a work of fiction cannot only be a means of stimulating the study of language, but also a source of language knowledge and material for improving the receptive skills in the practice of reading as a type of language activity. Reading the work of fiction becomes a powerful stimulus to one's own oral and written expression.

The basis for learning in a non-philological environment should be a text in a foreign language. The teacher must select those types of texts from the specialty that will help student implement communicative abilities. The content and form of the literary text allow organizing interdependent learning of writing, reading and speaking with the assimilation of the necessary linguistic and regional material.

The high potential of works of fiction is due to their linguistic, methodological and cultural parameters. Works of fiction are not only the most effective means of teaching students to communicate in a foreign language, but also contribute to their knowledge of the culture specifics of the country whose language is being studied and their involvement in the dialogue of cultures. Systematic use of works of art in the educational process will ensure the proper and sufficient formation and improvement of foreign language communication skills in accordance with the requirements of modern educational standards.

Literature

1. Вильялон Е.Х. Использование художественного текста для развития монологической речи на английском языке: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Вильялон Е.Х. – М., 1986. – 22 с.
2. Саєнко Н. С. Інноваційні технології у навчанні іноземних мов професійного спрямування / Н. С. Саєнко // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти. – Вип. 18. – С. 213–221.
3. Топтигіна Н.М. Навчання дискусії на матеріалі художніх текстів у процесі вивчення англійської як другої іноземної мови: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Топтигіна Наталія Михайлівна. – К., 2004. – С. 39.

**BESONDERHEITEN DES SCHWEIZERISCHEN BILDUNGSMODELLS
DER FACHLEUTEVORBEREITUNG FÜR DIE BRANCHE TOURISMUS
UND GASTGEWERBE**

(auf dem Beispiel der Schweizerischen Schule für Touristik und Hotellerie AG)

Das Schweizerische System der Hochberufsbildung ist auf den mehreren Säulen aufgebaut und sowohl horizontal als auch vertikal durchlässig. Sämtliche Schweizer haben als Basis mindestens neun Schuljahre zu absolvieren, die in sechs Jahre Primarschule und drei Jahre Sekundarschule unterteilt sind. Das weitere Bildungssystem wird in der gymnasialen Ausbildung und Berufsbildung geteilt.

Die Einzigartigkeit der Schweizerischen Berufsbildung ist in einerseits der Vielfalt der Angebote der Ausbildungsfachrichtungen und andererseits dem dualen oder tripartiten Bildungsablauf begründet. Die berufliche Ausbildung in der Schweiz wird einerseits als Mitarbeitender in einem Betrieb absolviert. Die Lernenden arbeiten je nach Beruf während drei bis vier Tagen in der Woche in einem Unternehmen und haben dort auch praktische Ausbildungsziele. In den restlichen ein bis zwei Arbeitstagen besuchen sie den Unterricht an einer höheren Fachschule. Dort werden die theoretischen Grundlagen der in einem Betrieb erlernten Arbeit vermittelt und allgemeinbildender Unterricht erteilt. Zusätzlich finden die überbetriebliche Lehrkurse von ein bis drei Wochen pro Ausbildungsjahr statt, wo auch auf schulischer Basis die praktischen Fertigkeiten in einem Schulrahmen vermittelt werden. Für jeden in der Schweiz erlernbaren Beruf gibt es Bildungsverordnungen, welche die Vorgaben bezüglich Lerninhalten und Ausbildung regeln.

Um die Bildung vertikal zu vertiefen, können Berufsfachprüfungen und verschiedene Weiterbildungen besucht werden.

„Die höheren Fachschulen stellen eine deutliche Vertiefung der Ausbildung und die Erweiterung des Fachwissens auf eine erste Führungsebene dar. Höhere Fachschulen gibt es für verschiedene Bereiche von Technik über Wirtschaft bis zu Pflegewissenschaften und Hotellerie und Tourismus“ [1].

Auf der Stufe Höhere Fachschulen betreiben die Schweizerischen Bildungsanstalten sowie einen deutschsprachigen als auch englischsprachigen Ausbildungsgang. Diese Ausbildungen sind auch praxisorientiert, dabei werden neben theoretischen Kenntnissen auch die dazugehörenden praktischen Fertigkeiten über Hotellerie und Tourismus vermittelt.

Im ersten Semester beschäftigen sich die Studenten nebst allgemeinen Fächern wie Sprachen (Deutsch, Französisch, Italienisch berufsbezogen – B-2; auch Englisch – A-2), Hotel- und Tourismusindustrie in der Theorie und Praxis. Im zweiten Semester schwenkt der Fokus auf Rezeption und Hauswirtschaft. Anschliessend verbringen auch die Studenten der höheren Fachschulen ein ganzes Jahr im Berufspraktikum in der Hotellerie bzw. Touristik. Im dritten Ausbildungsjahr werden die Grundlagen der Unternehmensführung erlernt.

Durch die zahlreichen Kooperationen mit den verschiedenen Bildungspartnern auf dem lokalen und internationalen Niveau können die Absolventen in einem bis eineinhalb Zusatzjahren auch ein Bachelor- und Masterdiplom erwerben. Die Fachrichtungen des Universitätsabschlusses variieren darin von Hotelmanagement, über Tourismusmanagement bis zu International Management.

Schweizerische Schule für Touristik und Hotellerie AG, Chur (weiter SSTH) ist in ihrer über 50-jährigen Geschichte grossmehrheitlich mit den Angeboten in der Schweiz auf dem deutschsprachigen und auch auf dem internationalen Markt präsentiert. SSTH war immer mit dem schweizerischen Berufsbildungssystem konfrontiert und dies sowohl positiv als auch negativ.

Ein wesentlicher Punkt, welcher gewisse Probleme bereitet, ist die Einzigartigkeit des Schweizerischen Ausbildungssystems, welche von den Behörden nur ungenügend in die internationale Sprache der Bologna-Konvention übersetzt und abgeglichen wird. Da die Schweiz kein Mitglied der Europäischen Union ist, hat sich

das schweizerischen Bildungssystem auch gewissermassen eigenständig entwickelt. Der Vorteil dieses Systems besteht darin, dass es auf den schweizerischen Markt angepasst. „Die Tourismusfachperson ist in der Tourismus- und Freizeitindustrie sowie in Tourismusverwandten Dienstleistungsbetrieben tätig. Typischerweise übernimmt sie in mittleren und grossen Unternehmen Kaderfunktionen sowie die Geschäftsführung“ [2]. Einen besonderen Stellenwert nehmen in der Arbeit der Tourismusfachpersonen die Kommunikation und die Interkulturalität ein. Die Tourismusfachperson soll einige Fremdsprachen beherrschen (sowohl mündlich, als auch in der Korrespondenz) und berücksichtigt die kulturellen Hintergründe ihrer Ansprechpartner. Ein wesentlicher Teil der täglichen Arbeit von den Tourismusfachpersonen ist die Anwendung elektronischer Medien und online-Buchungssystemen. Der Hauptaufgabenbereich der Tourismusfachperson umfasst das Erstellen, das Marketing, den Verkauf, die Sicherstellung der Leistungserbringung, die Evaluation der Dienstleistungsangeboten, sowie deren Projektmanagement. Dazu erstellt die Tourismusfachperson einen Businessplan und kümmert sich um die Preisgestaltung des Dienstleistungsangebotes. Dafür werden die dazugehörigen Urkunden, wie z.B. Einladungen, Kataloge, Preisliste erstellt. Die Tourismusfachperson berät und betreut die Kunden. Diese Aufgaben sind in mehreren Sprachen durchgeführt. Weitere Aufgaben nimmt die Tourismusfachperson im Bereich des Projektmanagements, der Mitarbeiterführung und der Qualitätssicherung wahr.

Der Nachteil besteht darin, dass die Durchlässigkeit zu den internationalen Systemen nicht gewährleistet ist, darum brauchen die Übertritte an anderen Institutionen viel Kommunikation und Abklärungen.

Zu den positiven Erfahrungen und Hauptstärken mit solchem System gehört seine ausgeprägte Praxisorientierung, da die Lehrprogramme theoretische und praktische Komponenten beinhalten. Dadurch wird nicht eine akademische, sondern eine anwendungsorientierte Ausbildung durchgeführt, was für die Studenten interessanter ist und anschliessend können die Absolventen in der Branche direkt eingesetzt werden.

Quellenverzeichnis

1. Wicki Beat, Msc ETH, CEO SSIH Swiss School of Tourism and Hospitality Ltd, Praktische Erfahrungen der Swiss School of Tourism and Hospitality Ltd, Chur mit dem Modell der Schweizerischen Berufsbildung. Materialien der internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz „Zustand, Hauptaufgaben und Probleme der Unternehmen der Tourismusbranche vor der Durchführung Euro-2012 in Polen und in der Ukraine (aufgrund der Erfahrung der Schweiz)“.
2. Rahmenplan für Bildungsgänge der höheren Fachschulen „Tourismus, Hotellerie und Gastronomie“, Trägerschaft RLP HF Hotellerie und Gastronomie c/o Schweiz, Stand vom 01.01.2011.

O.V. Svyrydiuk

*candidate of pedagogical sciences,
associate professor of foreign languages
department
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical
University*

ВИКОРИСТАННЯ ДОДАТКУ MYENGLISHLAB НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (АНГЛІЙСЬКА) У ЗВО

На сьогодні, одним із найновіших інструментів змішаного навчання є **MyEnglishLab** – онлайн додаток до традиційних паперових підручників (Cutting Edge, Academic Connections, Language Leader, Total English, Market Leader, English in Common, North Star, Top Notch, Speak Out) видавництва Pearson, що покликаний доповнити практичний курс англійської мови з метою збільшення обсягу навчального матеріалу, пропозиції завдань різного рівня складності, зняття труднощів у студентів у розумінні та практиці мови. [12].

При викладанні дисципліни «Іноземна мова (англійська)» студентів спеціальностей «Психологія» та «Соціальна робота» факультету соціальної та

психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини використовується навчально-методичний комплекс (далі – НМК) «New Total English».

Відтак онлайн додаток MyEnglishLab, який йде у комплексі з НМК пропонує низку інтерактивних видів діяльності, практичних завдань та контрольних робіт, що інтегруються з програмою практичного курсу англійської мови та допомагають підвищити мотивацію студентів до вивчення іноземної мови, залучити до навчального процесу.

Така сучасна платформа розроблена для вивчення англійської мови, мета якої мотивувати студентів вивчати англійську а також забезпечення можливості для вивчення і удосконалення мови будь-де, будь-коли, лише з використанням телефону чи планшета. Більше того, студенти можуть виконувати завдання будь-де за умови наявності доступу до мережі Інтернет (вдома, в комп'ютерному класі, інтернет-кафе, на відпочинку тощо) [13].

Рис. 4. Сторінка курсу New Total English з переліком модулів, тем та вправ до них на платформі MyEnglishLab.

Позитивним моментом у запропонованих завданнях онлайн додатка є поради, підказки та ключі, що скеровують студентів до відповідної довідкової сторінки з метою правильного виконання вправ. Такий підхід дає змогу студентам проаналізувати варіанти відповіді, а не тільки вгадувати їх. Додаток також передбачає автоматичне оцінювання навчальних досягнень студентів.

Відтак вони можуть бачити миттєві відгуки про свою роботу у щоденнику, а також стежити за власним прогресом у вивченні англійської мови.

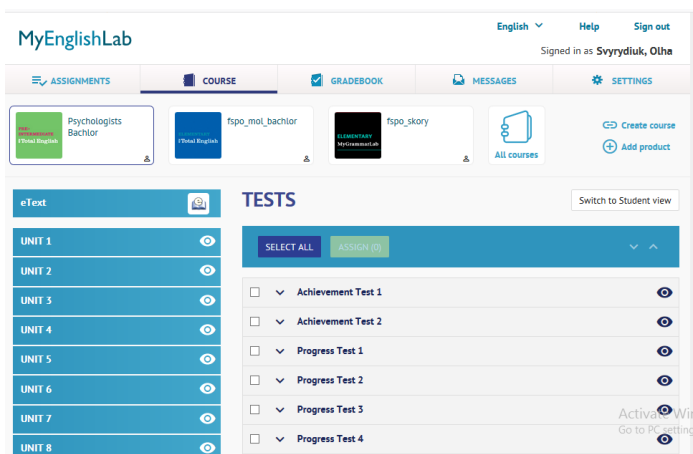

Рис. 5. Сторінка з різними видами тестів: вступний, по темам та підсумковий на платформі MyEnglishLab.

Разом з тим, успішність студентів висвітлюється автоматично у зведеній таблиці, тому викладач також отримує можливість перегляду досягнень як усієї групи, так і кожного студента зокрема.

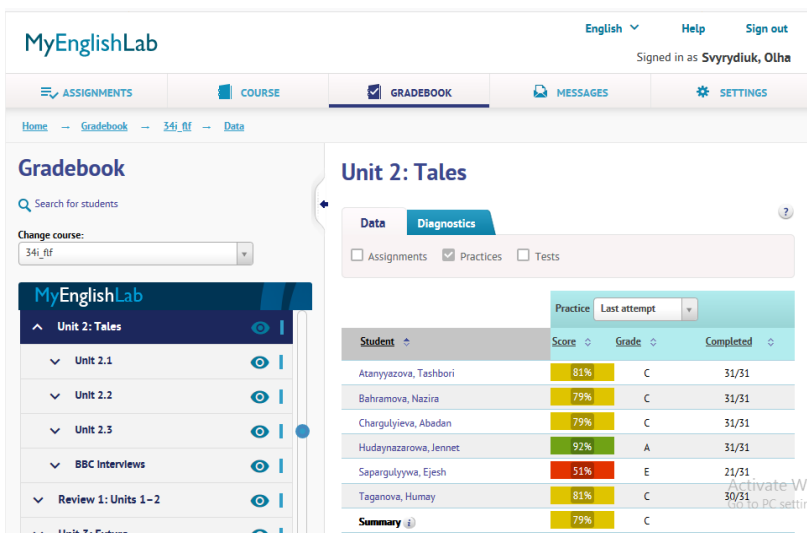

Рис.6. Сторінка журналу оцінок групи на платформі MyEnglishLab.

MyEnglishLab забезпечує викладача автоматичним звітом про типові помилки студентів, тобто педагог формує чітку картину про мовні труднощі кожного студента, тому відповідно він може виділити час для їхнього усунення на заняттях в аудиторії, підібрати вправи та завдання для запобігання

повторення аналогічних помилок у майбутньому. Згідно з цим додатком викладачеві пропонується здійснювати підбір домашніх завдань як для усєї групи, так і для кожного окремого студента, орієнтуючись на різні потреби ефективного вивчення англійської мови. Педагог визначає кінцевий час та дату виконання домашнього завдання, або дозволяє виконувати його у довільному темпі [9].

Перевагою використання цього онлайн компонента у процесі вивчення практичного курсу англійської мови у ЗВО є можливість комунікації за допомогою MyEnglishLab, оскільки розроблена програма дозволяє студентам спілкуватися в режимі онлайн як з одногрупниками, так і поза університетською аудиторією. Щодо викладача, то він також може відправляти короткі повідомлення студентам, листуватися з ними в мережі з метою інструкції або уточнення домашнього завдання, його керівництва, зауваження або інформування про зміни в розкладі, тобто організації та удосконалення навчального процесу з англійської мови.

Literature

1. Ismail Fayed. Moodle as a Supporting VLE in ESL Secondary Education. URL: <http://elexforum.hbmeu.ac.ae/Moodle.pdf>.2.
2. Sabat Svitlana. MyEnglishlab as an effective component of blended learning approach in English language teaching. *Молодий вчений*. 3 (79). 2020. С.158 – 162. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-3-79-35>
3. Vymetalkova D., Milkova E. Experimental Verification of Effectiveness of English Language Teaching Using MyEnglishLab. 2019. URL: <https://www.mdpi.com/journal/sustainability/> (accessed on February 2, 2020).

С. Ф. Лук'янчук
кандидат педагогічних наук,
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ЗВО ВМІНЬ ЧИТАННЯ В КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ДО СКЛАДАННЯ ЄВІ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Свідченням посилення ролі іноземних мов у вітчизняному освітньому просторі стало поступове запровадження єдиного вступного випробування з іноземної мови (ЄВІ) у форматі ЗНО для вступу до магістратури, яке з 2021 року стає обов'язковим для вступу для здобуття ступеня магістра на всі спеціальності.

Завдання вступного випробування складаються з двох частин: «Читання» та «Використання мови». Метою нашого дослідження є проаналізувати завдання частини «Читання» для визначення вмінь компетентності у читанні, які потрібно формувати у студентів ЗВО з метою підготовки до ЄВІ з іноземної мови.

З точки зору методики навчання іноземних мов, читання – рецептивний вид мовленнєвої діяльності, спрямований на сприйняття та розуміння писемного тексту. Читання є складовою комунікативної діяльності людини, оскільки забезпечує писемну форму спілкування [2, с. 370].

Компетентність у читанні – це здатність читати автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту в умовах опосередкованого спілкування. Складовими компетентності у читанні є вміння, навички, знання, а також комунікативні здібності. До вмінь компетентності у читанні відносяться мовленнєві, навчальні, інтелектуальні, організаційні та компенсаційні вміння.

Аналіз завдань ЄВІ за 2020 рік в частині «Читання» показав, що абітурієнтам пропонуються чотири тексти та 22 завдання до них[1]. Завдання до першого тексту – вибрати до кожного з п'яти абзаців вірний заголовок із запропонованих восьми варіантів (multiple matching headings), тобто, три з них є зайвими [1, с.2]. Перевіряється вміння переглядового читання (skimming), тобто читання для отримання основної інформації та виявлення ключових слів у кожному абзаці. При навчанні такого виду читання викладач ставить завдання спочатку прочитати запропоновані заголовки, виділити в них ключові слова, підібрати синоніми до них, а потім за обмежений проміжок часу проглянути кожен абзац тексту на предмет виявлення ключових слів і вибрати заголовок, що йому відповідає.

Завдання до другого тексту містить п'ять запитань до його змісту і чотири варіанти відповідей на кожне з них[1, с.4]. Абітурієнт має вибрати одну відповідь на кожне із запитань. Це – завдання множинного вибору (multiple choice), яке перевіряє вміння інтенсивного читання з метою отримання повної інформації, визначення мети, головної думки та ставлення до проблеми (reading for detail and specific information, inferring meaning). Підготовка до виконання такого завдання передбачає виконання вправ на формування вміння зрозуміти значення слова з контексту, розвиток мовної здогадки, вміння перефразувати і передати думку іншими словами, підібрати синоніми, антоніми тощо.

Завдання до тексту номер три – встановити множинну відповідність (multiple matching) до шести пунктів із запропонованих восьми опцій[1, с. 6]. Тут перевіряється вміння швидкого перегляду тексту в пошуках необхідної інформації (scanning or reading for specific information), а також вміння інтенсивного читання для повного розуміння змісту тексту (reading for detail). Підготовка до виконання завдань такого типу полягає в навчанні аналізу запропонованих опцій, пошуку ключових слів і підбору синонімів до них, вмінню перефразувати сказане.

Четвертий текст містить шість пропусків у реченнях, які потрібно заповнити поданими варіантами, два з яких зайві (gapfill)[1, с. 8]. Завдання спрямоване на перевірку вміння слідкувати за розвитком ідей, думок і подій, а також знання граматики. Готуючи студентів до його виконання, викладач пропонує проаналізувати слова, що стоїть перед пропуском і / чи після нього та висунути свої припущення з приводу того, про що може йти мова далі, яка частина мови чи граматична структура може там стояти. Наприклад, якщо перед пропуском і після нього стоять коми, то потрібно вставити необмежувальне підрядне речення (non-defining relative clause). Якщо серед запропонованих варіантів таких підрядних речень є більш, ніж одне, то потрібно визначити, яке з них підходить за змістом.

Тож, на основі проведеного аналізу, можемо зробити висновок, що підготовка до виконання завдань ЄВІ частини «Читання» вимагає особливої уваги до формування у студентів мовленнєвих та інтелектуальних умінь компетентності у читанні. А саме, формувати такі мовленнєві уміння:

- визначати яка інформація у тексті є основною;
- прогнозувати зміст тексту;
- вибирати головні факти і не звертати увагу на другорядні;
- вибірково розуміти необхідну інформацію тексту, спираючись на мовну здогадку і контекст;
- ігнорувати невідомий мовний матеріал, несуттєвий для розуміння основної інформації.

Щодо інтелектуальних умінь читання, то важливими є вміння прогнозування, критичного оцінювання прочитаного та систематизації отриманої інформації.

Література

1. Єдиний вступний іспит з англійської мови. 2020 рік. Зошит 1.URL:
https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2020/07/EVI_2020-Angl_mova-1_-Zoshyt_1.pdf

2. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика* : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. — К. : Ленвіт, 2013. — 590 с.

О.В. Яловенко

к.філол.н., доцент

Уманський державний педагогічний

університет ім П. Тичини

СТРАТЕГІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ: ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА

Якісна освіта завжди була і залишається пріоритетною в будь-якій розвиненій державі. Саме цим зумовлені постійні реформи в освіті, які апелюють до прикладного застосування: готувати здобувачів вищої освіти до майбутньої професії. Перехід ЗВО до інноваційної освіти зумовлений викликами сьогодення; необхідним стає впровадження нових освітніх технологій в професійну підготовку майбутніх фахівців, імплементація інформаційних технологій навчання. Інноваційний розвиток освіти зумовлений культурною глобалізацією освіти, яка постає ключовим інструментом формування особистості в умовах інформаційного суспільства.

Неформальна мовна освіта надає знання, практичні вміння, навички та потребу самостійно використовувати мову в повсякденному вжитку. Ця додаткова освіта науково обґрунтована, доцільно організована, проте не завершується наданням кваліфікації того чи іншого рівня.

Дистанційне навчання виступає одним із важливих напрямів впровадження новітніх технологій в освіті і є практично спрямованим (у цьому випадку українські ЗВО тяжіють до європейських).

Нині багато полеміки щодо якості дистанційної освіти, адже можливість отримання освіти дистанційно стає все перспективним. Головною відмінністю дистанційного навчання є символічна «свобода» як для викладачів, так і для студентів. Відтак, розвиток творчих та інтелектуальних здібностей студентів за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх програм, платформ та ресурсів, включаючи он-лайн ресурси, особливо актуальний в умовах мовної підготовки студентів.

Саме інтерактивність, інтенсифікація процесу навчання та зворотний зв'язок є характерними перевагами інноваційних технологій, які і зумовлюють доцільність їхнього застосування. Помітно зростає кількість наукових розвідок, предметом яких є використання інформаційно-комунікаційних технологій. С. Кравченко зауважує, що «зарубіжні ЗВО активно застосовують інноваційні технології в освітньому процесі, тоді як в Україні цей аспект під питанням». [2, с. 19].

Дистанційне навчання переважно зорієнтоване на самостійну та індивідуальну роботу студента. Мова йде про незалежність від місця знаходження, вільний доступ до програми/платформи протягом доби, можливість вчитися без відриву від виробництва (що часто спостерігається на старших курсах).

Що стосується мовної підготовки, то освоєння практичного матеріалу здійснюється за допомогою віртуальних диспутів та семінарів в режимі відеоконференцій. Студенти мають можливість спілкуватися з викладачами, і в той же час застосовувати допоміжні засоби (презентації, аудіо- та відео-матеріали). Інноваційні напрями мовної освіти студентів – це наявні засоби, які застосовуються з інших позицій; в трансформованому контексті створюється нова концепція навчально-виховного процесу з мовної підготовки (вона ґрунтується на попередніх дослідженнях).

Дистанційне навчання передбачає розгалужену систему індивідуальних занять студента з викладачем. На сьогоднішній день як викладачі, так і студентимають доступ до широкого спектру технічних можливостей. Це і

робоча платформа Moodle, і сервіс Classroom від Google, і відеодзвінки та відеоконференції через Скайп та Hangouts. Звичайно, це невичерний список того, що можна застосовувати в умовах дистанційного навчання.

Як відзначають дослідники платформи Moodle М. Камал і Е.Цапко, «інтерфейс системи спочатку був орієнтований на роботу викладачів, які не володіють глибокими знаннями в області програмування і адміністрування баз даних, веб-сайтів і т.п.»[1, с. 147].

Необхідність освоювати більше інформації за дуже короткі терміни виникає дедалі частіше. Можна говорити про переваги та недоліки дистанційного навчання в Україні. З одного боку, можливість навчатися дистанційно дозволяє охопити більш об'ємний матеріал за менший проміжок часу, у чому давно переконалися як студенти, так і викладачі. Пошук і збір інформації дозволяє студентам вивчати і опановувати деякі теми самостійно, без допомоги викладача. Однак, перехід до змішаного навчання, яке включає і дистанційне на постійній основі, не сприяє соціалізації особистості. Саме тому використання дистанційного навчання доцільне лише за необхідності.

Література

1. Камал М.Н., Цапко Е.А. Moodle – современная интернет-среда в образовательных технологиях вуза / М.Н. Камал, Е.А. Цапко // Вестник науки Сибири. Серия: Информационные технологии и системы управления. – 2013. – № 4 (10). – С.145-149.
2. Кравченко С.Тенденції розвитку освіти в країнах ЄС та Україні / С. Кравченко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pedagogika.sspu.edu.ua/images/tezi_tom_1_19621.pdf (дата звернення: 02.02.2021).

I.S. Postolenko
candidate of pedagogical sciences,
associate professor
PavloTychynaUmanStatePedagogical University

CHALLENGES OF BLENDED LEARNING IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING

New technologies, which are used in blended learning for English language instruction, bring new benefits as well as challenges to the dynamic of language learning. Advantages contain the ability to expand language learning beyond the time in the classroom. Computer tools (blogs, discussion forums, voice and video tools, etc.) allow for extended practice as well as instruction, which a teacher of English can guide, monitor, and assess [4]. Also, the tools allow for unlimited individual, peer-to-peer, small group, and whole group activities, projects, and assignments [1].

Blended learning changed approaches to language teaching, the changes present many challenges, but for a number of the teachers these changes are bringing considerable benefit to their teaching experience. The teachers are confident that technology is not there to replace them, but to give support in their teaching. With an open attitude towards technology, experimentation and innovation we have possibilities for information and communication technologies (ICT) incorporation in a blended learning environment. Student autonomy is thought to be the major contributing factor to successful blended learning. From the teacher's perspective, many students have not yet reached the required level of maturity. When students commit to an active, participative role in a blended learning English course dynamic, positive changes indeed occur[2].

Teachers who are new to blended instructional formats feel that they are teaching or doing the same thing twice and, therefore, fail to engage fully with students in the online part of a blended course [3, 407]. The issues of time and resource management require consideration through the appropriate design and implementation of blended learning, and the teachers are clear about their roles and responsibilities.

The appropriately-trained teachers, who believe they are competent and effective educational providers, are likely to demonstrate confidence in their instructional practices in blended learning. Many preservice or inservice teacher training programs, however, often fail to prepare their teachers to integrate technology into their teaching, which leaves them unprepared for the challenges of computer-based or blended instruction. Many teacher training programs generally focus on preparing teachers for service at the primary and secondary levels of education and do not pertain to instruction in higher education, where faculty often have little or no training regarding teaching and the facilitation of learning [1]. A lot of English language instructors do not receive preparation in the use and incorporation of ICT in their teaching practice as part of their initial, preservice, and formal training.

Many teachers say that their students lack the autonomous motivation required to engage in meaningful practice and study online. Also, time management became a critical factor. The teachers admit that students have sufficient time (taking into account the student responsibilities to family, work, and dedication to other subjects) but do not take, or schedule, the time necessary to engage with English course content outside of the classroom.

Most teachers emphasize the accessibility of teaching with films, videos and songs, they admit the advantages of having guidance while teaching English. Challenges and barriers to implementation from the perspective of the participant provide valuable insights into the pedagogical concerns within blended instructions. With the help of understanding the instructor's and students' viewpoints, further pedagogical improvements can be made.

Literature

1. Johnson, Christopher P. (2014). "Increasing Students' Academic Involvement: Chilean Teacher Engagement with Learners in Blended English as a Foreign Language Courses". *Walden Dissertations and Doctoral Studies*. 1094.– Retrieved from <https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/1094>

2. Kintu M. Blended learning effectiveness: the relationship between student characteristics, design features and outcomes / Mugenyi Justice Kintu, Chang Zhu and Edmond Kagambe // International Journal of Educational Technology in Higher Education. – 2017. – Retrieved from <https://goo.gl/TYE1h6>
3. Nakazawa, K. (2009). Student engagement in online language learning: A case study examining the online delivery of tertiary language courses. The International Journal of Learning, 16(7), 405-114. – Retrieved from <http://ijl.cgpublisher.com>
4. Whyte, S. (2011). Learning theory and technology in university foreign language education: The case of French universities. Arts and Humanities in Higher Education, 10(2), 213- 234. doi:10.1177/1474022210364783

О. С. Коломієць

викладач-стажист кафедри англійської мови

та методики її навчання

факультету іноземних мов

Уманського державного педагогічного університету

імені Павла Тичини

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ

Забезпечення реалізації основних освітніх програм з високою ефективністю, здійснення належних реформ щодо дистанційного та інноваційного навчання, які б відповідали всім сучасним вимогам, є неабияким важливим процесом у розвитку освіти України, оскільки розробка дистанційних курсів стає корисною для забезпечення рівного доступу до освітніх можливостей для всіх студентів, і якщо до періоду карантину це питання стосувалося здебільшого студентів, які працюють, та тих студентів, що навчаються паралельно в інших вузах України або закордоном, то станом на

сьогодні це питання стало надзвичайно актуальним для освітнього процесу загалом.

Найбільшими перевагами дистанційного навчання в наш час є мінімізація небезпеки захворювання, доступ до отримання знань, незалежно від місцезнаходження студента чи викладача, можливість проведення занять для досить великої аудиторії студентів, збільшення обсягу самостійної роботи, а також підвищення рівня знань за рахунок використання сучасних засобів комп'ютерних технологій.

Надзвичайно важливим аспектом дистанційного викладання іноземної мови є безпосередня двостороння взаємодія між студентом та викладачем.

Інструменти технології електронного навчання мають асинхронний та синхронний характер. Асинхронний характер мережевих комунікацій дозволяє користувачам займатися діалогом, форумом або діаграмою в будь-який зручний час, незалежно від часу або місця їх розташування. До асинхронних засобів мережевої комунікації можна віднести електронну пошту, блоги, форуми, запис та перегляд відео, онлайн тестування. До синхронних засобів можна віднести чати, інтерактивні дошки, відеоконференції, GoogleMeet, GoogleClassroom, Zoom, Skype, Viberі т. д.

Серед основних переваг мережевих комунікацій синхронного характеру можна вказати підтримку особистого контакту між викладачем та студентами, відчуття прямого голосового контакту, спонтанний характер діалогу, забезпечення своєчасної підтримки голосового спілкування через миттєвий зворотний зв'язок, безпосередність, оперативну співпрацю.

Серед основних недоліків можна зазначити фрагментацію навчання, оскільки студенти можуть знаходитися у ситуаціях, що відволікають їх увагу, також можна зазначити обмеженість для роздумів, а також необхідність додаткового програмного забезпечення.

Основними перевагами мережевих комунікацій асинхронного характеру можна назвати додатковий час і можливість розглянути рішення і продумати відповідь, можливість для повної участі в процесі комунікації в будь-який час,

незалежність учасників комунікації від часу, місця та процесу планування онлайн зустрічі.

Серед основних недоліків можна вказати відсутність особистого контакту та вербального спілкування, прийняття групових рішень вимагають більш тривалого часу, неможливість створення онлайн діалогічного мовлення між студентами, а також той факт, що зворотній зв'язок може бути відкладений на декілька днів.

Отже, станом на сьогодні проблема дистанційного навчання вирішується за допомогою найсучасніших інструментів для синхронного та асинхронного зв'язку, які удосконалюються з кожним днем задля підвищення інтерактивності. Також слід зазначити, що тільки завдяки поєднанню педагогічних знань і сучасних технологій можна реалізувати успішний курс дистанційного навчання іноземної мови.

Список літератури

1. Ващенко В. Ю. Аналіз систем керування навчанням і контентом та їх впровадження в навчальний процес / В. Ю. Ващенко, О. В. Дядичев // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2011. № 12 (223), Ч. II. С. 5–17.
2. Методичне об'єднання вчителів дистанційного навчання [Електронний ресурс] // Дистанційне навчання у вінницькому районі. – Режим доступу: http://vin-distanziyne.at.ua/index/virtualne_mo/0-14
3. Система управління електронними ресурсами. Національний педагогічний університет України імені М. П. Драгоманова. [Електронний ресурс] // Сайт системи підтримки дистанційного навчання Національного педагогічного університету України імені М. П. Драгоманова. – Режим доступу: <http://www.dn.npu.edu.ua/>
4. Українська Система Дистанційного Навчання – UDL System [Електронний ресурс] // Ukrainian Distance Learning System. – Режим доступу: <http://www.udl.org.ua>.

THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE LANGUAGE TRAINING OF STUDENTS

Pedagogical technologies for organizing foreign language classes provide for the use of the Internet, elements of problem learning, as well as flexible variation of active methods (projects, role-playing and business games, analysis of business situations) within the framework of classroom work [1; 2]. Therefore, a modern teacher of a foreign language should not only have knowledge of his subject, but also be able to apply information and communication technologies (ICT) in his activities.

Today, the main directions of the integration of ICT tools into language education are clearly outlined.

The first is related to the organization of the educational space of the institution. Within the framework of this direction, state education authorities finance innovative programs for the creation of schools and universities of the future, where, for example, linguistic and multimedia laboratories are equipped for conducting classes with a teacher and for independent work of students.

The second direction is associated with the development of specialized sites for the education system, educational portals that include a variety of information, databases for various purposes, including educational and methodological.

The third concerns the training of teachers in the context of the informatization of language education. Currently, teachers are provided with professional support in the field of methods of teaching foreign languages using ICT tools [3, p. 127].

The use of ICT in teaching a foreign language presupposes today an automated test of knowledge and training, which greatly facilitates teaching work and allows you to entrust the computer with all routine work. In this case, the teacher has more time for the conceptual component of the educational process. In the new system of language training for future specialists in the field of intercultural communication, a model of the culture of the people of the country of the language they are studying is being created. This is facilitated by modeling in the occupation of the cultural space.

Multimedia technologies and professional design provide students with a comfortable learning environment [4, p. 54-59]. A lesson with multimedia support increases the emotionality of a foreign language lesson and arouses students' interest in learning, creates a friendly atmosphere in the lesson, allows you to change the form of activity, taking into account the psychological and pedagogical characteristics of students; stimulates cognitive thinking, provides visualization of teaching, allows the use of gaming technologies in teaching. This not only significantly increases the motivation of students, but also creates an opportunity to transfer the acquired knowledge, skills and abilities into real life, which increases the effectiveness of training and at the same time ensures its reliability.

The nuances of the computer technique also include the following:

- firstly, the student is given the opportunity to act in a dialogue with the computer in the role of an active partner, passive partner, interlocutor or outside observer;

- secondly, the very presentation of information here, in principle, differs from the traditional linear - from simple to complex, the student himself regulates the sequence and volume of information;

- thirdly, the creation of microworlds (corresponding to the subject of the educational environment) is modeled using a computer, which determines the effectiveness of the educational process and provides optimal conditions for solving educational problems;

- fourthly, the participants of the game freely explore the microcosm within the framework of the plot, which makes it easier for them to assimilate knowledge and acquire the necessary competence.

The introduction of ICT in the process of teaching a foreign language allows not only to expand the didactic opportunities of education, but also to significantly enrich the educational process. A foreign language lesson is filled with new content, while students develop a creative approach to the world around them, curiosity grows, skills of rational work are instilled, which improves the quality of assimilation of educational material. It should be noted that the modern theory of mastering a

foreign language fits into the ideas of developmental education, as it focuses on the student's active activity in mastering the language. That is, the main trends in ensuring a high level of education in higher education remain the orientation of the teacher to the needs of students and the creation of optimal conditions for the learning and development of students, which is largely facilitated by the inclusion of ICT in the educational process. When using ICT, it is easier for a teacher to implement a personality-oriented approach to teaching students, it becomes possible to more rationally organize the entire educational process, to make it natural, authentic and in line with the modern needs of society.

The presented technologies of teaching a foreign language allow students to gain experience of intercultural communication in the process of modeling the cultural space in the classroom. Practice-oriented communication tasks aimed at the formation of intellectual flexibility and tolerance in relation to a foreign language culture and its carriers also contribute to the formation of skills and abilities of behavior in a foreign cultural environment, as well as the assimilation of new knowledge.

References

1. Dmitrenko, T.A. Modern Methodological Approaches to Technology of Preparation Foreign Languages Teachers. 2015. Moscow: MGTA Publ, 95 p.
2. Dmitrenko, T.A. Information and Communication Technologies in Training of Specialists in Intercultural Communication at Higher Education. Personality. Culture. Society 2015. Vol. XVII. No. 87-88, pp.231-237.
3. Esenina, N.E. Linguistic Education Informatization: The Great Britain Experience. Integration of Education. 2013. No. 2, pp.124-130.
4. Dmitrenko, T.A. New Information Technologies in Foreign Languages Teaching. 2016. Moscow: MGTA Publ., 2016. 100 p.
5. Назарова Н.Б., Мохова О.Л. НОВЫЕ ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ // Современные проблемы науки и

Біленька Ю. О.

викладач

*Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

HOMEWATCHING ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У XXI столітті перед викладачами постають нові проблеми, які пов'язані із реаліями розвитку сучасного суспільства. Освітникам потрібно йти в ногу з часом і постійно удосконалювати свої знання та педагогічну майстерність. В основу вивчення англійської мови покладений комунікативний метод, який передбачає принцип вмотивованості здобувача вищої освіти до отримання та засвоєння знань. В епоху розвитку технологій невід'ємною складовою навчального процесу є використання інноваційних засобів навчання.

У наукових колах немає одностайної думки з приводу ефективності та доцільності використання фільмів та відеоматеріалів під час викладання або вивчення англійської мови. Проте ми вважаємо доцільним і актуальним використання HomeWatching для підвищення мотивації для вивчення англійської мови.

Перегляд фільму чи мультфільму у комфортних умовах і у зручний час забезпечує стійкий інтерес, активізує пізнавальну діяльність у процесі виконання домашнього завдання. HomeWatching передбачає виконання вправ, завдань, які б дозволили кожному здобувачу вищої освіти виявити свою активність та творчість. Наприклад: генерування ідей (про фінальний епізод, перебіг подій) перед переглядом фільму, знаходження відповідей, заповнення пропусків, відповіді на запитання, дискусії, обговорювати події з фільму, написання характеристики на героїв чи листа одному із них, представлення іншого фіналу переглянутої історії, розігрування

фрагментів чи озвучення ролі головних героїв, проведення ток-шоу, відеозапис трейлеру до фільму.

Нами виділено наступні переваги використання відеоматеріалів: підвищує інтерес та мотивує до виконання завдань; занурює у англomовне середовище; стимулює здатність працювати самостійно; сприяє розвитку критичного мислення, пам'яті, уваги; формує іншомовну компетенцію в аудіюванні та соціокультурну компетенцію; активізує бажання спілкуватися англійською мовою при обговоренні переглянутого; надає можливість формувати реалістичні і сучасні ситуації для обговорення; дозволяє використовувати широкий спектр вправ та різних форм роботи на етапах *pre-viewing* і *postviewing*; здобувачі вищої освіти вчаться розуміти невербальну комунікацію та збагачують свій активний та пасивний словники розмовною мовою.

Важливим етапом є вибір відеоматеріалів для перегляду. Нами ставляться такі вимоги до фільмів чи мультфільмів:

- вони мають відповідати тематиці, яка вивчається;
- їх тривалість не перевищувати 1,5–2 години;
- відповідати рівню знань та викликати інтерес;
- нести виховну та освітню цінність.

Використання фільмів та мультфільмів є альтернативою, але не заміною домашнього читання. *HomeWatching* позитивно сприймається здобувачами вищої освіти і є ефективним засобом підвищення інтересу, формування мотивації при вивченні англійської мови у вищих навчальних закладах.

Список літератури

1. Самойленко С. А., Беспалова Н.В., Липська І.І. Фільм як засіб підвищення мотивації студентів до вивчення іноземних мов /Самойленко С. А., Беспалова Н.В., Липська І.І// Молодий вчений. –2015. – №2 (17). –С.102-104.

11. Laura B. Jonson. Films in Foreign Language Teaching [Електронний ресурс] / Laura B. Jonson // The French Review. – Режим доступу: <https://www.jstor.org/stable/382077?seq=1>

В.М.Дітківська,

С.І. Хмелівська,

кандидат педагогічних наук,

Коростишівський педагогічний фаховий коледж імені І.Я. Франка

Житомирської обласної ради

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА НАВЧАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ФЛЕШ-КАРТОК

За останні роки викладачі отримали значну самостійність у виборі засобів навчання, які б допомагали творчо реалізувати програмні вимоги. Визнаючи існування різних методів у сучасному процесі навчання, слід все ж відзначити, що найбільш ефективними є методи і технології, засновані на особистісно орієнтованому підході до навчання. До такого підходу можна віднести й врахування індивідуальних особливостей сприйняття й засвоєння навчального матеріалу. Зокрема, стимулювання мисленнєвих процесів через візуальні й слухові відчуття дає змогу посилити взаємодію між предметним матеріалом і навчальною аудиторією будь-якої вікової групи: від дошкільнят – до студентів закладів вищої освіти. З цієї причини застосування візуальних засобів навчання не втрачає своєї актуальності й сьогодні. Вміла організація взаємодії студентів між собою та викладачем на основі яскраво та доступно візуалізованого навчального матеріалу може стати потужним фактором підвищення ефективності навчальної діяльності в цілому.[3]

Однією з простих, проте ефективних форм організації навчання на основі візуалізації матеріалу є так звані «флеш-картки». Це паперові картки, які містять інформацію з обох боків: з одного боку – інформація, з іншого –

відповідь та додатковий ілюстративний матеріал. Вони беруть свій початок з 19 століття і вперше були застосовані в освітньому процесі англійським педагогом Фавелом Лі Мортімером під час навчання грамоти.[4] У наш час флеш-картки можуть бути представлені в електронному варіанті: навіть сучасні навчальні підручники й посібники забезпечені наборами флеш-карток, оскільки вони мають необмежені можливості застосування. Найбільш відомою на сьогодні системою роботи з флеш-картами є система відомого німецького вченого і журналіста Себастьяна Лейтнера. Ця методика створена у 70 рр. ХХ для системного засвоєння й повторення невеликої кількості інформації. Флеш-картки є одним із класичних інструментів навчання і мають поважну причину свого довголіття – вони сприяють навчанню шляхом активного згадування, що є однією з практик, завдяки яким наш мозок навчається найбільш ефективно.

До недавня флеш-картки використовували здебільшого для вивчення іноземної мови (насамперед лексики). Та зараз їх однаково успішно задіюють для запам'ятовування та опрацювання матеріалу з будь-якого навчального предмету. Наприклад, це можуть бути пам'ятки архітектури (історія), фразеологізми (українська мова) чи формули хімічних сполук (хімія), формули обчислення площі різних фігур (математика) тощо. Робота з такими картками спрямована на візуальне систематизоване сприйняття інформації та побудову асоціативних рядів.[2]

Для кращого запам'ятовування використання флеш-карток поєднують із методикою «розподіленого повторення». Ця методика ґрунтується на збільшенні інтервалів між повтореннями попередньо вивченого матеріалу, щоб отримати користь від ефекту розподілення. Вона найчастіше використовується тоді, коли студент мусить вивчити велику кількість фактів і тримати їх в пам'яті протягом невизначеного часу. Ідея того, що розподілені повторення можуть використовуватись для покращення навчання, була вперше запропонована в книзі *Psychology of Study* професором С. А. Мейсом в 1932 р.[1]

Осучаснити застосування флеш-карток у роботі зі студентами вищої школи можна за допомогою різних прийомів:

замість використання попередньо виготовлених фабричним способом флеш-карток може бути корисним давати завдання виготовити картки самостійно – це буде стимулювати студентів самостійно систематизувати й ілюструвати прикладами навчальний матеріал, формулювати його своїми словами; включати до змісту флеш-карток мнемонічні прийоми запам'ятовування матеріалу (наприклад, рими, абрєвіатури, символи тощо), при цьому чим дивніші асоціації, тим легше їх буде запам'ятати; представляти складні поняття чи теорії у вигляді ланцюжка з кількох флеш-карток, кожна з яких включатиме одне просте питання; опрацьовувати матеріал флеш-карток в обох напрямках: від поняття (на одному боці картки) – до його пояснення чи ілюстрації (на зворотньому боці) і навпаки.

Крім того, використання флеш-карток може ґрунтуватися на ігровому принципі, що дозволяє зацікавити студентів, додати навчанню змагального запалу. Наприклад, на одному боці карток, що складаються в колоду, знаходиться запитання (математична формула або дата), а на іншому – відповідь чи коротке пояснення. Якщо він згадує його, то картка перекладається в наступну колоду карток. Якщо ж ні, то картка повертається до початкової колоди. Кожна наступна колода карток повторюється через якийсь період часу. Ефективність цього методичного прийому полягає в тому, що студент зосереджується на найбільш складній інформації на флеш-картках, які завжди знаходяться в першій групі і повторюються щодня. В результаті відбувається скорочення часу, що витрачається на навчання.

Флеш-картки можуть бути як «фізичними» (їх можна тримати в руках), так і віртуальними У наш час для навчальних цілей часто використовують ще й онлайн-картки, які стають дедалі популярнішими, адже гаджети нині є ледь не в кожного. Для цього використовують онлайн-платформи [Quizlet](#), [Cram](#), [FlashDecks](#).

Отже, у підсумку робимо висновок, що навіть класичні засоби навчання містять можливості для їх осучаснення й ефективного використання щодо різних навчальних дисциплін, якщо до цього процесу підходити творчо.

Література

1. Розподілені повторення [Електронний ресурс] Режим доступу - <https://uk.wikipedia.org/wiki/8F>
2. Система Лейтнера [Электронный ресурс] Режим доступу - <https://ru.wikipedia.org>
3. Трифонова Е.М. Применение флэш-карт для интерактивного обучения иноязычной лексике на уроках английского языка на начальном этапе [Електронний ресурс]. / Е.М. Трифонова // Выпускная квалификационная работа практического характера. – Режим доступу - <https://infourok.ru/diplom-primenenie-fleshkart-dlya-interaktivnogo-obucheniya-inoyazichnoy-leksike-na-urokah-angliyskogo-yazika-na-nachalnom-etape-1770429.html>
4. Wikipedia, the free encyclopedia [Электронный ресурс]. Режим доступу – https://en.wikipedia.org/wiki/Flashcard#cite_ref_2

Електронне видання

Інноваційні технології мовної підготовки студентів ЗВО

Матеріали

VII Всеукраїнського науково-практичного вебінару
з міжнародною участю

2021 року